

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenšer pondeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Več Tavčarjevega duha!

Oster in neomahljiv borec za zmago napredne misli je bil pokojni dr. Tavčar, toda kljub temu ni bilo ob njegovi smrti niti ene politične stranke, niti enega časopisa, ki ne bi počastil spomina tega izrednega moža.

Ni se pa to zgodilo samo vsled neveljavih zaslug dr. Tavčarja za slovensko književnost, temveč slovenski narod se je poklonil pred spominom dr. Tavčarja pred vsem vsled njegovih človeških vrlin, zaradi njegove možatosti in poštenosti.

Tako krepka, tako jasna je bila osebnost dr. Tavčarja, da je že ona sama pomenila za Slovenijo cel program in da je zadostovalo ime dr. Tavčarja in da napredna fronta je zmagovito kljubovala vsem viharjem in vsem nasprotnikom.

Vsa napredna javnost je pač dobro znala, da ima v dr. Tavčarju tistega voditelja, ki bo stal v vsaki nevarnosti kot skala in ki bo vzdržala glavno silo nasprotnikov.

Noben slučaj ni, če se je pričel razkol v naprednih vrstah ravno z odhodom dr. Tavčarja iz političnega življenja. Bil je sicer dr. Tavčar primer odločnega moža, vendar pa je bila njegova odkritosrčnost tista sila, ki je vedno omogočala sporazum. Odkritosrčnemu omogočala sporazum, Odkritosrčnemu težko odpustiti, zahrbtnosti pa so ne oprostiteljne. Premočan pa je bil dr. Tavčar, da bi se ponižal do intrige. Te so bile prihranjene drugim.

Pa še eno lepo lastnost je imel pokojni dr. Tavčar, ki je vedno omogočala složno delo vseh naprednjakov. Bala dana, vez velja, ta pogovor je bil dr. Tavčarju tudi v politiki zakon. In ta njegova odlična vršina je izšla tudi nasprotniku spoštovanje do njega in vsled te lastnosti voditelja narodno napredne stranke je bila tudi njena zastava vedno čista. Ker so se naprednjaki čistosti svojega praporja zavedali, zato pa so bili tudi nepremagljivi. Poštenost je tudi v politiki — sila.

Veskozi borec je bil dr. Tavčar in v vsakem boju na prvem mestu. Kljub temu pa ni poznal nobene zagrozenosti, ki je privilegij malenkostnih. Bilo je leta 1910, ko mu je takratna mladinska opozicija očitala zahrbtno rovanje proti prijatelju, da je težka razžalitev ušla dr. Tavčarja do solz. Ko je potem sodišče izreklo svojo besedo, ko so bili oni obsojeni, ki so iznesli kleveto, je bil dr. Tavčar mož, da je žalitev popolnoma pozabil in skoraj nato je v službi za zmago napredne stvari agitiral za one, ki so ga žalili.

Vse te odlične lastnosti dr. Tavčarja so bile vzrok, da ni imel sovražnikov, pa čeprav je bil stalno v boju. Vse je znalo, da je dr. Tavčar le idejen borec in zato ga je spoštoval tudi nasprotnik.

Ob prvi obletnici Tavčarjeve smrti je treba, da se spominjamo njegovih izrednih lastnosti. Kajti še nikdar ni bila napredna javnost tako razbita, še nikdar ni bila napredna misel tako osramočena, kakor je danes, ko so na čelu demokratske stranke ljudje, ki so se do dela izneverili spominu dr. Tavčarja.

Zato kličemo ob prvi obletnici prvobornika napredne misli vsem naprednjakom in vsem poštenjakom: Počastite spomin velikega dr. Tavčarja in uveljavite v javnosti zopet njegov duh.

Povrniti se morajo časi, ko je veljala beseda naprednjaka ko suho zlato, priti mora zopet doba, ko je poznal vsak naprednjak le odkrit in možat boj in uveljaviti se morajo zopet dnevi, ko za partizansko zagrozenost nikdar ne bo toliko mesta, da bi trpela napredna ali pa celo narodna stvar.

Več Tavčarjevega duha — mora postati zopet geslo naprednjakov. Zlasti sedaj, ko je napredna misel zaradi gotovih ljudi tako razbita, kakor ne bi vsled Tavčarjevega dela nikdar zasluzila.

Več Tavčarjevega duha! To je pozitivna počastitev Tavčarjevega spomina. In izvršitev tega gesla bodi dolžnost vsaj vseh onih, ki so bili vedno v njegovi gardi, če se že ne morejo povzpeti do tega stališča oni, ki so z bojem proti dr. Tavčarju vstopili v politično življenje.

Sporazum z Italijo pred narodno skupščino.

Razprava se nadaljuje danes.

Beograd, 18. februarja. (Z) Današnja seja narodne skupščine se je pričela ob 10. dopoldne. Dvorana je bila polna poslancev in ravno tako so bile galerije polne občinstva. Prisostvovali so tudi diplomati. Pred prehodom na debato o sporazumu z Italijo je bila sprejeta nujnost interpelacije džemjetskih poslancev o pokolju v Metohiji.

Nato je zbornica prešla na razpravo o sporazumu. Prvi je dobil besedo poročevalec vladne večine dr. Vaso Jovanović. Za njim je čital svoje poročilo dr. Grisogono. Med njegovim govorom je prišel v dvorano predsednik vlade Nikola Pašić. Opozicija je začela kričati.

Ko so bila prečitana poročila, je dobil besedo minister za zunanje zadeve dr. Momčilo Ninčić. (Ekspeze zunanje ministra dr. Ninčića prinašamo na 2. strani današnjega lista.) Prvi del njegovega ekspeza so poslanci poslušali mirno, v drugem delu pa je prišlo večkrat do medklincev.

Govor dr. Ninčića je večina pozdravila z odobravanjem, med tem ko je opozicija protestirala. Za dr. Ninčićem je povzel besedo dr. Grisogono. Predsednik je prekinil sejo ob 1.30 in napovedal nadaljevanje za 4. uro popoldne.

POPOLDANSKA SEJA.

Beograd, 18. febr. (ML) Seja narodne skupščine se je nadaljevala popoldne ob 4. Najprej je povzel besedo

dr. Hohnjec (SLS),

ki je ugotovil, da je sporazum z Italijo direktno naperjen proti interesom Slovenije. Ako se postopa tako dalje, se ne bodo mogli vzpostaviti normalni odnosi med nami in Italijo. Govornik smatra, da tiči v sklenjenem sporazumu kal za nova nesoglasja med obema pogodbenima strankama. Rapalska pogodba in s. margheritske konvencije so kršene z odstopom Reke. Musliman

Mustafa beg Kapetanović

je rekel, da smo od konca vojne, t. j. od leta 1918, pa do danes izgubili Istro, Gorico, Zadar, Skadar in sedaj tudi Reko. Italijanom smo morali odstopiti 800.000 Slovencev in Hrvatov. Ne smemo pozabiti, da so šli v svetovni vojni Hrvatje in Slovenci na italijansko fronto ne iz ljubezni in vere do Avstrije, ampak, da branijo svojo rodno grudo. Ni bilo treba, da smo izgubili Reko, ker smo imeli dovolj zaslonbe v mednarodnih pogodbah. Kršili smo določbe rapalske pogodbe in zato se sedaj ne moremo več naslanjati na ostale točke te pogodbe. Nam je Reka prepotrebna, ne pa Italiji, ki hoče narediti iz nje trgovsko luko, dočim nimamo mi nobenega primernega izhoda na Jadran in so nam tako zaprti vrata v svet, kar nam vse povzroča neizmerno škodo v gospodarskem in narodnem oziru. Tudi baze, ki nam ga odstopa Italija na Reki, nam ne služi mnogo. Gospodarsko smo neizmerno izgubili, ker smo sedaj popolnoma odvisni od Italije. Naša zapadna sosedja je preobljubljena, zato išče dežel, kamor more pošiljati svoje prebivalstvo. Sedaj obstoja nevarnost, da bodo naši kraji poplavljeni po Italijanih. Italijan je po naravi v domovini len, toda drugod je njegova sila mnogo vredna; zato se nam je sedaj bati konkurence italijanskih delovnih moči. Tudi v strateškem pomenu smo mnogo izgubili z Reko, ker bo odslej Italija popolna gospodarka Jadranskega morja. Baroša in Delte nismo dobili s sporazumom, ker sta itak naša. Ako primerjamo luko, ki nam jo odstopa Italija na Reki z ono, ki smo jo dobili v Solunu, vidimo, da nam je Grčija veliko več nudila. Zemljoradnik

Jovan Jovanović

je izjavil, da ni povedal zunanji minister nič novega v svojem ekspezu. Posebno pa ni povedal, zakaj sta šla s predsednikom vlade Pašićem v Rim podpisat sporazum, ki je izredno slab. Zato pade tudi vsa odgovornost na one, ki so ga sklenili. Reko smo začeli izgubljati že aprila 1915. leta, danes pa smo jo končno veljavno izgubili. Govornik je ostro kritiziral sporazum točko za točko. Rekel je, da je dobila Italija tudi Drenovo, glede katerega je rekel zunanji minister v odboru, da bo naše. Največji pogrešek, ki ga je naredila vlada, je, da ni vprašala naroda, ali se strinja s sporazumom ali ne, in prebivalstvo je odločno proti takemu sporazumu z Italijo. Vprašanje odnošajev z Italijo je po sporazumu tako, da se bo dalo rešiti le z vojno. Demokrat

Jovan Jovanović

je izjavil, da ni povedal zunanji minister nič novega v svojem ekspezu. Posebno pa ni povedal, zakaj sta šla s predsednikom vlade Pašićem v Rim podpisat sporazum, ki je izredno slab. Zato pade tudi vsa odgovornost na one, ki so ga sklenili. Reko smo začeli izgubljati že aprila 1915. leta, danes pa smo jo končno veljavno izgubili. Govornik je ostro kritiziral sporazum točko za točko. Rekel je, da je dobila Italija tudi Drenovo, glede katerega je rekel zunanji minister v odboru, da bo naše. Največji pogrešek, ki ga je naredila vlada, je, da ni vprašala naroda, ali se strinja s sporazumom ali ne, in prebivalstvo je odločno proti takemu sporazumu z Italijo. Vprašanje odnošajev z Italijo je po sporazumu tako, da se bo dalo rešiti le z vojno. Demokrat

Več Tavčarjevega duha! V tem geslu je zmaga napredne misli in zato, naprednjaki, na delo za uresničitev tega gesla, ker tako zahteva tudi interes naroda!

sednikom vlade Pašićem v Rim podpisat sporazum, ki je izredno slab. Zato pade tudi vsa odgovornost na one, ki so ga sklenili. Reko smo začeli izgubljati že aprila 1915. leta, danes pa smo jo končno veljavno izgubili. Govornik je ostro kritiziral sporazum točko za točko. Rekel je, da je dobila Italija tudi Drenovo, glede katerega je rekel zunanji minister v odboru, da bo naše. Največji pogrešek, ki ga je naredila vlada, je, da ni vprašala naroda, ali se strinja s sporazumom ali ne, in prebivalstvo je odločno proti takemu sporazumu z Italijo. Vprašanje odnošajev z Italijo je po sporazumu tako, da se bo dalo rešiti le z vojno. Demokrat

dr. Šumenković

je kritiziral vlado, posebno pa našo diplomacijo, ki ni znala zastopati naših interesov v pogajanjih z Italijo. Baval se je z vso politiko g. Pašića, ki ni do sleden v svojih izjavah, ki jih je dal. Glede ekspeza dr. Ninčića je dejal, da moramo sedaj, ko so se kršile določbe rapalske pogodbe, vztrajati na tem, da se izpremenijo tudi druge pogodbe in konvencije, tako n. pr. z Bolgarijo, ki še danes ni razorožena. Dr. Ninčić ni znal izraziti položaja ob prevratu na Bolgarskem, ko je padel Stambolijski, in zato pade sedaj vsa krivda in odgovornost nanj. Vse kaže, da so se zadnji dogodki na Bolgarskem odigrali po predhodnem pristanku naše vlade. Govornik je razpravljal v tej zvezi tudi s trianonsko in neullysko mirovno pogodbo in zahteval, da se izpremenita nam v korist. Vodja džemijetovcev

Ferad beg Ali Draga,

ki je potem dobil besedo, je izjavil, da ni bil dopoldne v dvorani navzoč, ko je odgovoril notranji minister Vujičić na njegovo interpelacijo. Zato zahteva, da minister ponovi svoj odgovor glede pokolja muslimanov v Metohiji v Juž-Srbiji po oblastnih organih. Zaradi te zahteve je nastal v zbornici velik hrup in protesti opozicije. V največji zmešnjavi je izjavil

minister Vujičić,

da bo na interpelacijo podrobno in natančno odgovoril, čim zbere vse potrebne podatke in da je že odredil preiskavo. Potem je vstal

demokrat dr. Lukinić

in rekel, da ga ni bilo v dvorani, ko je dr. Ninčić dopoldne imel svoj ekspezo. Zato da zahteva od njega, naj ga ponovi. Svoje zahteve pa ni stavil resno, ampak je hotel le osmešiti posl. Ferad Ali Draga.

Vihar radi smešnih zahtev opozicije.

V dvorani je nastal pravec vihar. Opozicija je klicala ironično zunanemu ministru, naj ponovi svoj ekspezo, proti čemer je vladna večina ogorčeno protestirala. Skoraj vsi poslanci so se zbrali okrog ministrskih sedežev in se prerekali in vpili. V splošnem vpiju se ni moglo ničesar razumeti. Hrup je trajal dobre pol ure. Današnja popoldanska seja je bila ena najburnejših zadnjih časov. Minister Vujičić je moral svojo izjavo ponoviti, vendar ga v splošnem viharju ni bilo mogoče razumeti.

V največjem nemiru je bila seja zaključena in prihodnja odredjena za jutri dopoldne ob 9. Nadaljuje se debata o sporazumu z Italijo. Računajo, da bo razprava o tej zadevi jutri zvečer končana, nakar se odredi glasovanje.

NEZADOVOLJNOST V ITALIJANSKI DELEGACIJI

Beograd, 18. febr. (ML) Vsa pozornost politične javnosti je osredotočena v ekspezu zunanje ministra in v debati o sporazumu z Italijo. Vsi ostali dogodki so postranskega pomena. Opozicija je vsa proti sporazumu. Nezadovoljna je s potekom razprave tudi italijanska delegacija za sklepanje trgovinske pogodbe, ki bo po izidu debata usmerila svoje nadaljnje ravnanje.

Sprava Bavarske z nemško državo.

Monakovo, 18. febr. (Wolff) Kakor pišejo Münchner Neueste Nachrichten, je po dosedanjih delnih izidih glasovanja o ljudski zahtevi glede razpusta deželnega zbora oziroma izpremembe ustave verjetno, da je bilo oddano potrebno število glasov za obe zahtevi.

Monakovo, 18. febr. (KO) »Korrespondenz Hoffmann« javlja uradno, da je odstopil generalni državni komisar zaradi delitve izvrševalne oblasti med njim in državnim ministrstvom, kakor sta se domenila deželni zbor in državna vlada.

Vlada in džemijet.

Beograd, 18. februarja. (ML) Danes dopoldne je imela vlada konferenco, na kateri se je govorilo o zunanjem položaju ter o zahtevi džemijeta in o njegovem ultimatu. Klub džemijetskih poslancev je namreč stavil na predsednika narodne skupščine interpelacijo, v kateri zahteva, naj da notranji minister Vujičić nujno zadoščenje z odgovorom in ukrepi, ki naj se store proti oblastvom, ki sta zakrivila pokol nad 23 muslimani v Metohiji v Južni Srbiji. Interpelacija je zelo ostro in zahteva, naj notranji minister prizna, da ni postopal pravilno. Gosp. Vujičić je hotel odstopiti, toda zaradi strankarske discipline in radi težkega položaja, v katerem se nahaja vlada vsled ratifikacije sporazuma z Italijo, je popustil in ostane na svojem mestu. Vodja džemijetovcev Ferad beg Ali Draga je izjavil Vašemu dopisniku, da hoče iti do skrajnosti in da je odločen, če treba, tudi glasovati proti sporazumu z Italijo, dasi ve le z zemljevidi, da obstoja Reka.

Seja federalističnega bloka v Zagrebu.

Zagreb, 18. februarja. (Z) Včeraj je imel federalistični blok v Zagrebu sejo. Po seji je bil izdan sledeči oficijelni komunikat:

V nedeljo dne 17. februarja t. l. so se sestali v Zagrebu v prostorih hrvatske republikanske seljačke stranke zastopniki slovenskega narodnega zastopstva, dr. Korošec in Bedjanič, podpredsednik parlamentarnega kluba muslimanske organizacije dr. Hrasnica in hrvatskega narodnega zastopstva dr. Maček in dr. Krnjević. Dr. Korošec in dr. Hrasnica sta poročala o konkretnih predlogih, o katerih se je že razpravljalo v Beogradu glede osnivanja opozicijskega bloka, ki ima nalogo, da strmo glavi današnji nasilni in koruptni režim in da pripravi poti za končni sporazum med narodom slovenskim, narodom hrv. in narodom srbskim. Vsi predlogi so bili vzeti v pretres. Pri tej priliki se je ugotovilo popolno soglasnost v presoji političnega položaja. Na seji so bili sprejeti sklepi o nadaljnji taktiki.

GOVORICE O DEMOKRATSKO-RADIKALNI KOALICIJI

Beograd, 18. februarja. (ML) Zadnje dni so se pojavili glasovi o koaliciji med radikali in demokrati, ker se nahaja vlada v stiski ne samo zaradi razprave o sporazumu z Italijo v zbornici in akcije opozicije, ampak tudi zaradi nepovoljnega zunanjeja in sila zamotanega notranjega položaja, zlasti pa zaradi zahtev džemijetovcev in Nemcev. Zveza radikalov s tema dvema skupinama ni popularna in so zaradi tega radikali mnogo izgubili pri svojih pristajih. Vsled tega je prišla zopet na površje misel koalicije z demokrati, o kateri se resno razmišlja v obeh klubih. Edino levica noče ničesar slišati o koaliciji z demokrati, ker hoče, da se radikali še bolj kompromitirajo.

Stavka v angleških ladjedelnicah.

London, 18. februarja. (Reuter) 8000 ladjedelniških delavcev, ki so včlanjeni v zvezi nakladalcev, se ne idele-žujejo stavke. Bati se je spopadov s stavkujočimi.

London, 18. februarja. (K) Kakor poroča »Daily Telegraph«, je nevarnost, da se razširi stavka delavcev v ladjedelnicah tudi na druge panoge. »Westminster Gazette« pravi, da bo ministrski predsednik Macdonald povabil h konferenci delodajalce in zastopnike obeh zvez ladjedelniških delavcev, da bi se dosegla poravnava

Trgovinska pogodba z Italijo.

Beograd, 18. febr. (ML) Nocoj je bila prva stvarna seja naše in italijanske delegacije za sklepanje trgovinske pogodbe med Južoslavijo in Italijo. Predsedoval je dr. Rybač. Razpravljalo se je o načrtu konvencije glede izvajanja profesionalnih poslov obojestranskih državljanov ter o stari konzularni konvenciji iz l. 1895, ki se mora sedaj izpremeniti in primerno razširiti. V sredo se nadaljujejo razprave o konzularni konvenciji.

BODRERO — ITALIJANSKI POSLANIK V BEOGRADU.

Beograd, 18. febr. (ML) Nocoj je dospelo iz Rima uradno obvestilo, da je imenovan za italijanskega poslanika v Beogradu general Bodrero, ki je z veliko spretnostjo posređoval med našo vlado in Italijo glede sklepanja sporazuma. Bodrero se odpelje po ratifikaciji sporazuma v Rim, da poroča svoji vladi o položaju v Beogradu in pove, da stoji stvar v splošnem slabo ter da prejme nova navodila za svoje nadaljnje postopanje v tej stvari in za delovanje italijanske delegacije glede sklepanja trgovinske pogodbe.

Švica proti odpravi osemurnega delavnika

Bern, 18. februarja. (K) Po dosedanjih vesteh o včerajšnjem ljudskem glasovanju glede osemurnega delavnika je računati s tem, da se je švicarsko prebivalstvo izjavilo proti podaljšanju osemurnega delavnika.

ZASTOJ V OPOZICIJSKEM BLOKU.

Beograd, 18. februarja. (ML) Dr. Korošec in dr. Hrasnica, ki sta se davi vrnila iz Zagreba, sta poročala predsedniku demokratskega kluba Davidoviću o uspehu pregovorov z radičevci. Radič je o vsem popolnoma obveščen. Obvestila sta ga, da zaenkrat poslanci hrvatske republikanske seljačke stranke ne pridejo v Beograd. V Zagrebu se je sklenilo, naj opozicijske stranke nadaljujejo v narodni skupščini svojo dosedanja akcija.

Iz dosedanjega poteka razvoja se vidi, da stvar opozicijskega bloka ne stoji več tako dobro, kakor se je prvotno mislilo in upalo v političnih krogih.

Borzna poročila.

Beograd, 18. februarja. Devize. Dunaj 0.1085—0. London 0—325, Milan 0—329, New York 76—76.50, Pariz 325—326, Solun 127—130.

Zagreb, 18. februarja. Devize. Dunaj 0.10725—0.10925, Italija, izplačilo 326.50—329.50, ček 326—329, London, izplačilo 325.50—328.50, New York, ček 75.35—76.35, Praga 221—224, Švica, izplačilo 1325—1335, ček 1320—1330. — Valute. Dolari 74—75, avstrijske krone 0—0.1090, francoski franki 0—335, romunski lei 0—41.

Curih, 18. februarja. New York 575.75, London 24.67, Pariz 24.80, Milan 24.85, Praga 16.70, Budimpešta 0.02, Bukarešta 2.98, Beograd 7.60, Sofija 4.39, Dunaj 0.0081.

Dunaj, 18. februarja. Devize. Beograd 914—918, Berlin 15—15.60, Budimpešta 2.25—2.35, Bukarešta 371—373, London 303.500—304.500, Milan 3079—3091, New York 70.935—71.185, Pariz 3032—3048, Praga 2047—2057, Sofija 540—544, Curih 12.315—12.365. — Valute. Dolari 70.800—71.260, bolgarski lei 518—526, nemške marke 14.50—15.10, funti 301.700—303.300, francoski franki 3025—3055, lire 3075—3097, dinari 905—911, romunski lei 363—367, švicarski franki 12.200—12.280, češko-slovaške krone 2044—2060, madžarske krone 0.75—0.85.

Praga, 18. februarja. Dunaj 4.80, Berlin 7.90, Rim 150.875, avstrijske krone 4.8125, lire 151.50, Budimpešta 11.70, Pariz 150.50, London 149.80, New York 34.825, Curih 604.50, Beograd 45.50.

Berlin, 18. februarja. (V milijonih mark.) Dunaj 59.351, Milan 183.540, Praga 121.695, Pariz 183.540, London 17.955.000, New York 4.189.500, Curih 730.170, Beograd 87.865.

Ekspeze zunanjega ministra dr. Nintića o sporazumu.

Beograd, 18. februarja (Z).

Odgovor opoziciji.

Poročilo manjšine, s katerim se bom bavil samo s par besedami, ne pojasnjuje zahtev, kakaj so gospodje od opozicije proti tako važnemu vladnemu predlogu. Ni točno, da so dopolnile v sporazumu izdelane breskbrno, temveč izdelane so v sporazumu s strokovnjaki. Opozicija ocenjuje predloženi sporazum po šabloni in preveč ozko srčno.

Sporazum z Italijo se ne more oceniti neodvisno od splošnega političnega položaja v Evropi in od celoga niza dogodkov, ki so morali vplivati tudi na smer naše zunanje politike. Četudi je velika vojna končana in so mirovne pogodbe s svečanimi izjavami stopile v veljavo in četudi je ustvarjeno društvo narodov, kljub temu še po šestih letih miru v Evropi nimamo občutka umirjenosti in varnosti. Zato se na vseh straneh pojavljajo poskusi, da se sklenejo posamezni sporazumi, ki bi čim boljše zagotovili mir Evrope.

Zveza pogodb, ki je bila sklenjena med državami Male antante, kakor tudi zveza med Francijo in Češkoslovaško spadajo brez dvoma v to kategorijo. Utiš, ki ga je napravil pakt o prijateljstvu med našo državo in Italijo pri vseh prijateljih miru in dobrih odnosih med narodi, je pokazal, da tudi naš pakt spada v to kategorijo mednarodnih sporazumov.

Res je, da bi moral tukaj govoriti samo o reškem vprašanju, glede katerega je dosežen sporazum, ki se nahaja sedaj na dnevnem redu narodne skupščine. Toda kdo ne čuti, da sta obe dejstvi: sporazumna rešitev reškega vprašanja in sklenitev pakta o prijateljstvu med našo kraljevino in Italijo v neoljubivi zvezi? Brez sporazuma rešitve reškega vprašanja je bilo nemogoče misliti na samo sklenitev pakta o prijateljstvu in pristranske sodelovanja.

Opozicija gre v glavnem iz tega, da je pristane na priznanje Reke Italiji nevisnosta cena za dobre prijateljske odnose na sosednjem kraljevstvu. Točno je samo toliko, da brez rešitve reškega vprašanja ne bi bilo mogoče živeti v dobrih odnosih s sosednjim kraljevstvom. Vsi vemo, koliko so naši prijatelji delali na to, da se naši odnosi z Italijo čim bolj poostre, ker so v vseh svojih načrtih za rušenje naše države prišli vedno do zaključka, da so preslani in da nam ne morejo nič, ako ni na njihovi strani službena Italija z vso svojo močjo. Dalje pa je prepričanje, da vprašanje Reke deli nas in Italijo v dva neprijateljska tabora, prizadevalo mnogo skrbi tudi onim, ki so bili prijatelji ene kakor tudi druge države. Vedno, kadar bi nam bili voljni napraviti kako uslugo, so se morali vprašati, če tega Italija ne bo smatrala kot neprijateljski akt in obratno. Razen tega je se na reško vprašanje v zunanjem svetu polagala velika večja važnost, kakor pri nas in v Italiji, tako, da je obstojala več za manj bojazan, da bi moglo to vprašanje izvesti spopad med obema državama. Lahko je prenehati, kako je tako razumevanje priti skalo na ves naš mednarodni položaj in nam slabo položaj v vsaki meri ter nas mnogokrat prisililo k večjim občutljivim žrtvam, kakor pa je ta, da je izginila neodvisna reška država.

Vladi se ne more očitati, da bi se ne bila dosti trudila za vzpostavitev nezavisne reške države. Leto in leta je zaradi tega zavajala rešitev našega sporazuma z Italijo, čeprav so bili zaradi tega, kakor sem rekel, ogroženi važni naši interesi. Čim dalje smo čakali, tembolj smo iz zvoja zunanje položaja videli, da je upanje za ustvaritev nezavisne reške države vedno bolj ginevalo. Nato omeja dr. Nintić, da so v zadnjem času postajale velike države vedno bolj desinteresirane na reškem vprašanju, vsled česar smo bili vedno bolj osamljeni. Nato nadaljuje:

Kakaj se ni apeliralo na Društvo narodov?

To je najšibkejša točka te pogodbe. Ustvaritev reške države ni bila na noben način zavarovana in zagotovljena. Vse je bilo prepuščeno za nedoločen kasnejši čas. Po vseh poskusih, ki smo jih napravili, je bilo jasno, da se reško vprašanje v prijateljstvu ne more drugače rešiti, kakor s priznanjem stanja, ki je trajalo že šest let, t. j. da Reka ostane definitivno v rokah Italije.

Res je, da sta poleg rešitve s prijateljskim sporazumom obstojali še dve možnosti: da zahtevamo arbitražo ali pa, da pustimo vprašanje odprto. Edina korist bi bila v obeh slučajih brez dvoma za vlado, ker bi si na ta način najmanj obremenila svojo odgovornost. Kako korist pa bi imela država?

Arbitražo se more zahtevati samo tedaj, če obstoji med strankama sporazum ali o vprašanju, kdo naj vrši arbitražo ter o samem predmetu, o katerem naj se vrši arbitražo. Po členu 5. rapalske pogodbe obstoji med nami in Italijo sporazum, da bi imel razsoditi predsednik švicarske republike, če se ne bi zedinili v vprašanju meje. Ni pa predvidena arbitražo za ustanovitve neodvisne reške države in tudi za nobeno drugo vprašanje, ki je s tem v zvezi, razen vprašanja o meji. Ker pa si nismo že prej zagotovili prisanka predsednika švicarske republike je glede na mednarodni položaj Švice in na njeno stalno težnjo, da v vseh političnih sporih očuva svoje nevtralnost stališče, jasno, da bi njen predsednik sprejel arbitražo samo tedaj, če bi se obe stranki naj obruili. Preostalo nam je še, da bi se obrnili na

Društvo narodov.

Arbitražo pri Društvu narodov predvideva člen XIII. In se more uporabiti samo tedaj, če sta obe stranki za to, da postane spor predmet arbitraže. Ker pa takega sporazuma med nami in Italijo ni bilo, bi arbitražo pri Zvezi narodov sploh ne bila mogoča.

Ostalo bi nam samo, da se poslužimo člena XV. pakta, ki dopušča, da vsak član Društva narodov naj apelira, če se med člani pojavi spor, ki bi mogel izvesti prekinjenje odnosov. Tudi v tem slučaju bi ne imeli velike praktične koristi. V takem sporu bi Društvo narodov najprej poskušalo, da na lep način zagotovi rešitev spora. To pa brez sporazuma spornih strank seveda zopet ne bi bilo mogoče. Če bi torej to ne uspelo, bi Društvo narodov o vsem sporu napravilo poročilo in priporočilo rešitev, ki bi se mu zdale najpravičnejša in najprimernejša. Obstojali pa naj bi dve možnosti: Če bi Društvo narodov poročilo sprejelo soglasno, tedaj bi se člani društva zavezali, da se ne bodo vojskovali proti stranki, ki je zaključek poročila sprejela.

Če bi pa poročilo ne bilo sprejeto soglasno od vseh članov, bi imeli vsi člani društva vsčestvi interesirani stranki, pravzaprav roke.

Vzemimo za nas najugodnejši slučaj, da bi Društvo narodov smatralo, da naš spor z Italijo zaradi ustanovitve neodvisne reške države spada pod člen XV. t. j. da bi mogel dati povod vojni med nami in Italijo, četudi naša država ni stala nikdar na stališču, da obstoji možnost vojne z Italijo samo zaradi reškega vprašanja; vzemimo dalje, kar pa ni verjetno, da bi vsi člani društva, med katerimi pa ima Italija preizkušene prijatelje, glasovali za našo težo kakšna obveznost bi v tem — za naš najugodnejšem slučaju — nastala za Italijo? Italija bi bila zavezana, da nas ne napade z vojsko. Od te obveznosti bi mi ne imeli posebnega uspeha, ker bi Italija, ki drži Reko v svojih rokah, bila na vojskem. Za nas bi v tem za nas najugodnejšem slučaju ostal le lep moralen uspeh, praktičnega pa bi ničesar ne pridobili. Posledica pa bi bila ta, da bi se odnošaji med našo kraljevino in Italijo poslabšali in najbrže zelo poostrihali na veliko veselje sovražnikov obeh držav. Niti najmanj ne nameravamo podcenjevati Društva narodov. Ono že s samim svojim nastankom in z možnostjo, da pridejo pred svet ali pred sam plemen v razpravo težki spori, ki bi mogli dovesti do vojne, zelo ublažuje medsebojne odnose in sili vsakega člana, da premisli prej dobro, predno se spusti v tako avanturo. Toda Društvo narodov je še mlado in brez praktične možnosti nastopiti proti onim, ki ne bi vpoštevali njegovih sklepov.

Edini izhod.

Iz tega se vidi, da smo imeli samo dve poti za rešitev reškega vprašanja: ali prijateljski sporazum, ali pa pustiti vprašanje nerešeno, kar bi značilo z drugimi besedami, da pustimo Italiji, da reši vprašanje po svoji volji. Naša vlada ni mogla spraviti države v težak položaj. Če bi se v Rimu prepričali, da sporazum na rešitev reškega vprašanja ni mogoč, bi to znalo poslabšalo naše odnose z Italijo, a vplivalo bi jako neugodno tudi na celokupen naš mednarodni položaj.

Radličeve spletke.

Premislite sami, ali se je vlada izognila nevarnosti, da ji g. Radić in gospoda iz hrvatske Zajednice ne očitajo, da je izdala življenjske interese hrvatskega naroda in jeli mogla ali sme rešiti reško vprašanje na drugačen, kakor sporazumen in prijateljski način z Italijo (medklic poslanca Koste Majkića: Oni že pet let izdajajo državo). Ne mislim se tu spuščati v polemiko z gospodi iz Zagreba, ki niso čutili, kako malo resno izgledajo njihove izjave po tem, kar so oni delali, in zlasti njihov šef Radić. Za Radića, tega ljubitelja in stvaritelja miru, ki se hvali s prijateljstvom s Todorom Aleksandrovom, reško vprašanje dosedaj ni obstojalo. Radić je bil vedno zelo pazljiv nasproti Italiji in je prepričeval Italijane, da so jim Srbi neprijatelji ter da le Hrvati žele najboljšo in najpravičnejšo odnosa z Italijo. Med pogajanj za Reko je Radić vse napravil, kar je mogel, da je slabši naš položaj v Evropi. On nas je predstavil kot imperijalist in kot dokaz svoje miroljubnosti in dobre volje ponujal Italiji nevtralizacijo vse vzhodne obale Jadranskega morja torej vse Hrvatsko Primorje in vso Dalmacijo. On jim je ponujal to, česar so se naši delegati na mirovni konferenci najbolj bali, t. j. da se proglasi nevtralizacija dalmatinske obale. Prava sreča za to državo je, da Radić ni mel obisti, da bi svoje politične ideje uresničil in sreča je, da ga Italijani niso vzeli resno. Ker ne bi imeli nikake mednarodne garancije, da v slučaju vojne ne bi kaka druga država zavzela Hrvatskega Primorja in Dalmacije, bi z nevtralizacijo naše obale samo za nas nastala obveznost, da ne bi smeli podvzeti nobenega predhodnega vojaškega ukrepa, ki bi nam dal možnost, da našo obalo v slučaju vojne branimo. Z drugimi besedami, Radić je v skladu z gosp. iz Hrv. Zajednice, ki za nikdar niso demantirali, ponudil garancije vsem, ki bi hoteli iztegniti roko za vzhodno obalo Jadranskega morja in jo zavzeti kadarkoli bi jo hoteli. Za g. Radića obstoji reški problem še le od momenta, ko sta se naša in italijanska vlada sporazumeli, da ga spravita z dnevnega reda in omogočita medsebojne prijateljske odnose. Radiću je seveda več za ustvaritev nezavisne reške države, kakor pa za to, da se spravi z dnevnega reda opasen spor, ki bi ga on mogel uporabiti za vojno proti naši državi.

Kdaj smo izgubili Reko?

Tudi od drugih opozicijskih strank se stalno ponavlja kritika, da je vlada izročila Reko Italiji in s tem oškodovala življenjske interese naše države. Nito to, niti ono pa ni točno. Dati se mora samo ono, kar se ima ali vsaj kar nam pripada. S tem, pa da smo priznali rapalsko pogodbo in neodvisno reško državo, smo tudi priznali, da Reka ne bo naša; izgubili smo torej Reko že leta 1920, ko smo sklenili rapalsko pogodbo, ne pa sedaj. Točna tudi ni druga trditev, da so s prestankom neodvisne reške države kršili življenjske interese naše države. Pristanišče neodvisne reške države ne bi bilo naše pristanišče, ampak tuje in težko je reči, pod kakimi tujiimi vplivi bi ga takozvana neodvisna reška država prepuščala nam v uporabo. Neodvisna reška država citiral neko pismo, ki ga je dobil od nevarna. Premotili bi nas mogla, da bi mislili, da imamo svoje pristanišče, ki pa v resnici ne bi bilo naše. To bi imelo za posledico, da bi zanezmarili Hrvatsko Primorje in zapuščali Dalmacijo. Tako imamo vsaj čisto situacijo.

V nadaljnjem svojem govoru je dr. Nintić citiral neko pismo, ki ga je dobil od nekoga Hrvata iz Primorja, ki že 30 let živi na Reki. Pisec pisma popolnoma soglasa s tem, da Reka pripada Italiji in poudarja, da je reško prebivalstvo neprijateljsko razpoloženo proti nam. Ob citiranju tega pisma je prišlo do protestov pri opoziciji. Dr. Nintić je zavračal trditve, češ, da ne more navesti imena osebe, ki je pisala pismo.

Pridobitve s sporazumom.

Nadaljujmo svoj govor, pravi: Med tem, ko je izguba naše države s tem sporazumom tako dvomljive narave, le dobilič brezdvomno. S tem sporazumom ne izgubimo niti pedl svoje zemlje, nasprotno pridobimo del našega ozemlja z našim elementom, zgubimo pa samo veliko finančno. Pridobimo razen tega v izključno porabo za 50 let jako dober, če ne najboljši bazen v reškem pristanišču, ki bo popolnoma za-

dostoval za naš promet preko Reke. Kar je najvažnejše pa je, da pride v naše roke bapoško pristanišče z Delio in z Bankinom ter popravek meje na kanalu Rečini.

Pomen sporazuma.

Razen teritorialnih pridobitev je bilo s tem sporazumom urejenih nekaj zelo važnih vprašanj. Ali ni jako važno, da je zavod sv. Jeronima postal sedaj naš nacionalni inštitut? Ali ni tudi važna avtonomija pravoslavne cerkve v Trstu, Zadru in na Reki? Ali nima prav resnega pomena za naše sonarodnjake ugodna rešitev vprašanja izmenjave kron, za kar bo imela Italija velike izdatke? Razen tega pa smo se iznebili resnega spora, ki nam je prizadejal veliko škodo, kakor hitro je bilo mogoče skleniti pakt prijateljstva in pristranske sodelovanja z našim najvažnejšim sosedom Italijo. Ali naj omenjam še to, da nam je ta pakt koristil tudi s tem, ker nam je zagotovil izvršitev treh, za nas posebno važnih mirovnih pogodb, od katerih je samo ena sklenjena z Italijo kot neposredno sosedo. Vse tri se tičejo naših sosedov Madžarov in Bolgarov. Velikega pomena tega političnega sporazuma ne more nihče podcenjevati njegov značaj sega preko sedanjosti in gre v bodočnost.

Samo kratkovidni ljudje morejo trditi, da smo sklenili ta sporazum, ker smo slabi ter da bomo, ko se ojačimo, drugače delali. Ne gospoda, predvsem mi nismo šibki, s šibkimi se pogodbe ne sklepajo. Pri slabših se nikdo ne potejuje za prijateljstvo in za pristransko sodelovanje. Naša država se razvija in napreduje. Ni dvoma, da bomo v bodočnosti jači. Ali za našo državo je največje važnosti, da po reku predsednika vlade: »Dober sosed velja toliko, kakor dober brat«, s kraljevino Italijo vzdržujemo odnosa intimitnega prijateljstva in pristr. sodelovanja. To naš narod jasno čuti. On odobrava politiko, ki je dovedla do zaključitve pakta prijateljstva z Italijo in ki mu prinaša pokoj in miren jutrišnji dan. Narodna občutka ni mogoče falsificirati. Ta naš politični sporazum, ki ga v zunanjem svetu razumejo kot modro politično delo in s katerim se začneja nova perioda odnosov med našo kraljevino in Italijo, donaja ugled eni kot drugi državi.

Slovanski svet.

Slovanska vzajemnost. Češkoslovenska Samostatnost. Je pričela izdajati priložnost »Slovanstvo«. V programu stoji med drugim: Svetovna vojna je povzročila v širokih krogih zlasti na Češkoslovaškem spremembo v pojmovanju slovanske misli. Pred vojno se je slovanska misel umevala predvsem politično — v Rusiji je bila središče za politično obnovo Slovanstva — danes pa se je uveljavila Masarykova ideja, ki ne stremi po politični združitvi Slovanstva pod egido Rusije, temveč po uspešnem vsavriteriskem, upravnem in kulturnem delu vsakega posameznega slovanskega naroda v svojem področju in medsebojnem razumevanju. Slovanska ideja je dobila novo vsebino, ki se more spraviti v sklad z demokratičnim svetovnim naziranjem in katere bistvo obstoji v medsebojnem spoznavanju slovanskih narodov in medsebojnega gospodarskega in kulturnega sodelovanja, ne pa o kakoli slovanski hegemoniji na svetu. Ideal humanitete in sodelovanja narodov naj se predvsem uresniči tam, kjer so si narodi blizu po jeziku, čustvovanju in poreklu.

Mnenje nemškega strokovnjaka o koncertu mariborske Glasbene Matice.

V številki »Marburger Zeitung« od petka je napisal tukajšnji nemški glasbenik Hermann Frisch zelo laskavo kritiko o zadnjem koncertu naše Glasbene Matice. »Koncert, katerega je priredila Glasbena Matica prošle sredo«, piše prof. Frisch, »in o katerega nenavadnem zunanjem uspehu smo že poročali, omogoča, hvala bogu, tudi strokovnjaku, da napravi vesela obraz ob pisanih kritikah. V teh dneh, ko so si reprezentacijsko veselje in umetniško navdušenje, predsednik in umetniška vestnost tako podobni, da jih je težko razločevati, se le malokdaj posreči spraviti s tako lahkom in ravnomesje zunanji uspeh s pravo notranjo vrednostjo, kakor se je to posrečilo tokrat.«

Dalje omenja razliko med umetniško višino izvajanja samega in umetniško višino izvajanja del ter konstatira, da ta poslednja zaostaja precej za prvo. Zelo laskavo govori o dirigentu, g. ravnatelju Topiču, »ki si je pridobil v Mariboru že veliko zaslug, je pa z uspehom na tem koncertu prekosil vse svoje poprejšnje«. — »Izvajanja zbora in orkestra«, pravi dalje, »so zvenela tako plemenito in ubrano, da se je čar zvokov blizl včasih naravnost čudesu, kako je sploh mogoče iz praznine in brezčarnosti ustvariti toliko vsaj navidezne globine in čara, da, včasih naravnost iz ničesar napraviti vendar še nekaj.« O delu in izvajanju Satternerjeve kantate »V pepelnici noči« pravi: »Konec večera — in obenem višino celega koncerta — je tvorila p. H. Satterner široko zasnovana kantata za zbor, soliste in orkester.« V pepelnici noči. Pravo duševno razpoloženie, ki je potrebno za uživanje umetnine, se je pri vseh poslušalcih razvilo tu me laže, ker je to delo med vsemi ostalimi točkami programa bilo najboljšo. »Globoko in originalno«, pravi Frisch, »to delo v pravem in najvišjem smislu umetnosti sicer ni, toda v času, ko se pod firmo umetnostne prodaja toliko šunta in lepo prebarvane plitkosti raznih umetniških pustolovcev, je tako preprosto in iskreno, čeprav malo zastarelo, vendar tisočkrat več vredno kakor forsirane ničvredne novotarije.« V tem smislu je zagotovljeno tudi temu Satternerjevemu delu, ki je bilo pod Topičevim vodstvom dovršeno izvajano, priznanje in spoštovanje vsakega prijatelja glasbe. O solistih pravi: »Končno pa ne smemo iti tiho mimo obeh solistov, ki sta nastopila na tem večeru, g. patra Kolba, ki je rešil svojo ne tako hvaležno kakor obsežno nalogo z izrednimi glasovnimi sredstvi in z veliko muzikalčno spretnostjo in g. Mežgacev, ki je s svojim lepim in preči mezzomim glasom v polni meri prepeval k čestitemu uspehu.« — Kakor je razvidno iz teh bistvenih konstatacij, je koncert G. Matice očaral tudi nemško publiko, kar se ne zgodi tako lahko, posebno pa ne v Mariboru, kjer mnogokrat nacionalni spori omejujejo objektivno presojanje.

Borec-politik.

(K prvi obletnici Tavčarjeve smrti.)

»Časi prihajajo, ko se za malenkosti ne bomo več zvali.«

Tako je zapisal mož-tvorec v dobi, ko so maloštevilni Slovenci — in on je bil eden prvih med njimi! — z gotovostjo računali, da izpodmakne velika Pravica »zlato stol nemškega cesarja«.

In zgodilo se je, da so prav kmalu prišli prorokovani časi. Zrušili so se prestoli naših samostilnikov in naši sovražniki so bežali pred zmagošlavnim poletom Belega orla. Naša zemlja je zadihala pod svobodnim solncem, toda večina njenih sinov, nepraviljena na veliki dan svoboda, si je zakrila oči pred bleščečo svetlobo in se zagrizla v stare malenkosti, ki so jih vsejali med nas naši sovražniki, da se radi njih prepiramo in pri tem pozabimo na ono, kar nam je edino potrebno.

Kar bi moralo biti vsakemu jasno, to je bil povod razdvajanja med slovenskimi politikami. Največji in načelni monarhisti v avstrijskem suženstvu so postali kar čez noč našimijeni republikanci. Niti niso pomislili, da ne gre za to vprašanje, ki je bilo rešeno že davno, ko so oni še zvesto služili habsburškemu prestolu. Rešeno — to se pravi, ako hočejo Slovenci svobodo in skupno življenje s Srbi in Hrvati. Med republikami je bil tudi del one gospode, ki danes upravlja nekdanji Tavčarjev »Slovenski Narod«, ki je že od kronanja kralja Petra jasno zastopal konkretno idejo združenja v Srbijo pod Karadjordjevič. Zato je imel »Slov. Narod« tudi v takozvanem »prevratnem« času točno opredeljene smernice glede slovenske politike ter je bil poleg takratnega dnevnika »Jugoslavije« edini slovenski list, ki je odločno zastopal monarhistično idejo in narodno dinastijo Karadjordjevič. To pa marsikateremu njegovih sedanjih

upraviteljev in diktatorjev ni bilo všeč ter so skušali doseči, da bi se »Narod« v tem oziru ne izražal.

Tedaj pa je zopet vstal naš borec-politik ter prepričevalno izjavil: »Mi smo za absolutno narodno in državno edinstvo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. Za Slovence je to edini spasi! To je naš program in v oglehni kamen naše politike!«

Tako je govoril in tako je delal. Smelo se sme trditi, da je dr. Tavčar tudi v tem oziru spreobrnil omahujočo inteligenco, ki se ni znala sama odločiti v vitalnem vprašanju obstoja slovenskega naroda, ki ima svojo bodočnost edino le v najtesnejši zvezi s sedanjo našo narodno državo.

Prišli pa so časi, ko so razne malenkosti popolnoma prevzele naše javno življenje. Kdor čita naše dnevno časopisje, ve prav dobro, da obstoja vsa politika nekaterih strank v samih političnih malenkostih in da pogreša slovensko ljudstvo doslednega, energičnega političnega borca z jasnimi načeli in z jasnimi pogledom v bodočnost. Manjka nam dr. Tavčarja, njegove možnosti in tvornosti.

Zdi se, kakor da bi naš narod bolj pogrešal Tavčarja-politika kot pa Tavčarja-umetnika, dasiravno je zapustil Emil Leon globoko začrtano brazdo v našem slovstvu, brazdo, ki v svežem duhu čaka romantičnih sejalcov zdravih narodnih semen.

In še nekaj se zdi potrebno v naših časih: Slovensko ljudstvo mora dobiti v obliki knjige Tavčarjevo narodno-politično delo. Naj bi se ne čakalo s tem do prihodnje generacije! To zahteva čas, v katerem živimo in od katerega je odvisen razvoj našega političnega življenja.

—lj—

Ivan Deržić:

Prevzem južne železnice.

II.

Omenil sem že, da je za vrhovno pravo bivših južnoželezniških prog ustanovljen interministerijski komite. V momentu, ko je država prevzela proge v obrat, se je ipso facto raztegnil zakon v državnem računovodstvu in glavni kontroli na vse poslovanje. Vsled tega se je državni upravi v Ljubljani s 1. septembrom 1923 prideli tudi poseben zastopnik glavne kontrole. Oba imenovanja zakona se morata torej strogo izvajati. Ustanovitev komiteja nima še zakonske moči, ker Rimski akord ni od skupščine sprejet. Komite v Beogradu torej sklepa na slepo in je v vednem boju s postoječimi zakoni.

Nastal je vsled tega v celotni upravi velik zastoj, ki preti povzročiti državi zelo občutno škodo. Po zakonu o računovodstvu in glavni kontroli morajo biti vsi izdatki utemeljeni po zakonu. Povrh temu je kompetenca posameznih službenih edinic glede razpolaganja z denarjem zelo omejena. Vsi predlogi za izdatke morajo pred komite v Beograd, ki pa ne more poslovati, ker nima odobrenih kreditov. Vsled tega se zavlačuje izplačevanje računov za že dobavljeni material itd. Največ pa trpi osobe.

V čl. 17 Rimskega akorda je urejeno vprašanje osobja bivše južne železnice. Ureditve za osobe ni ugodna, ker bivša uprava ni imela ne srca ne moči, da bi od držav zahtevala popolno osiguranje bivših južnoželezničarjev v posameznih državah. Situacija je torej za to osobe različna. Med tem ko je Avstrija kolikorotoliko priznala vse pravice, ki jih je osobe prej imelo, tega v Italiji in pri nas ni. Jugoslovanski južnoželezničarji so torej popolnoma na nejasnem. Po ustanovitvi direktije Ljubljana so se vse prejšnje pravice južnoželezničarjev, ki so presegale one naših državnih železničarjev, ukinile. Odvzete so bile vozne ugodnosti za nakup živil, uporaba brezvojakov z režijskimi listi, letne karte proti plačilu višjemu uradništvu, maksimirala se je izdaja premoga po režijski ceni itd. Osobe se pa ni priznal predjem a konto nove pragmatike. Novi zakon se dejansko že uporablja za vse osobe direktije Ljubljana. Glede prevoda pa se vrše samo predpriprave. Komisija pri direktiji v smislu zakona in uredbe za prevod še ni sestavljena in tako so oškodovani vsi slovenski železničarji. Zagrebška direktija prevede samo svoje osobe, torej morajo stari državni železničarji bivšega inšpektorata biti prevedeni od komisije v Ljubljani — ta pa se bode sestavila šele po uzakonjenju Rimskega akorda. V toliko so na boljšem stari državni železničarji, da bode predjume! Vsi slovenski državni železničarji pa bodo precej mesecev pozneje prevedeni od onih ostalih direktij. Ne razumljivo je to postopanje napram slovenskim železničarjem; ti so vedno in ovsod najhujše udarjeni, najbrže za plačilo, da so bili vedno najbolj vestni in pridni! Še danes imamo par sto vagonarjev slovene železničarjev — celo za Madžare so se našla sta-

novanja! Po razpustu prvega ravnanjstva drž. žel. v Ljubljani 1. 1919 so bili slovenski železničarji — državnih železnih razmetani po celem področju direktij Zagreb in Subotica. Vse prošnje in vsi boji so bili zaman. Samo en uspeh imajo slovenski železničarji zahtevati — namreč: prerano smrt marsikatega svojih tovarišev, ki se je leto za letom moral potikati po raznih službenih mestih, ločen od družin, ne, stradati sam in obupavati, ker mu strada družina! Kelih še ni poln, novi zakon in prevod najbrže tudi še ni zadržan postaja križevaga pota.

Določbe že imenovanega čl. 17 Rimskega akorda niso jasne in ne garantirajo bivšim južnoželezničarjem niti priznanja vseh službenih let za penzijo. V točki 6 čl. 17 se govori, da naj države, ki prevzamejo obrat, omogočijo bivšim južnoželezničarjem ev. potreben dopolnjen penzijskih let in v podpisnem protokolu je pod točko II, 3b izražena želja bivše južne železnice, da naj države točko 6. čl. 17, po možnosti izvajajo v dobro prevzetega osobja. To je vse. Jugoslovansko južno - železniško osobje je analogno ostalemu osobju dobilo pravico vstetja 2 in pol let v penzijo — vsled vojne. Od tega so tudi poravnani prispevki v penzijske in provizijske sklade. Ali prevzame to naša država kot pravico osobja de iure in de facto? Lahko se zgodi, da administrativni faktorji ministrstva za promet tega ne priznajo; proti je gotovo tudi glavna kontrola — ker ni zakonite podlage.

Radi tega je neobhodno potrebno, da se v zakonski predlog o ratifikaciji Rimskega akorda vnese poseben člen, v katerem se izrecno pove, da se priznajo bivšim južno - železničarjem vse dobljene pravice za penzijo. To ni nikakoli posebna — miloščina temu osobju, to je samo varovanje pravic, ki si jih je to osobje steklo na podlagi pravih penzijskih in provizijskih skladov z vplačanimi prispevki. Tudi sem uverjen, da to vprašanje ne sme biti — politično in da je častna dolžnost vseh slovenskih in hrvatskih poslancev! Jugoslov. južno - železniško osobje je gotovo v polni meri in pošteno izpolnjevalo vse dolžnosti napram državi in narodu in zasluži, da se mu pod nobenim pogojem ne smejo vzeti penzijska leta, ki si jih je pridobilo pod privatno upravo!

Za bodočnost preti pa še večja nevarnost za promet v Sloveniji. Po dobljenih informacijah je interministerijski komite sklenil, da direktija Ljubljana sestavi proračun in da se med redne izdatke direktije vnesajo vsi izdatki na podlagi Rimskega akorda. Ljubljanska direktija bode torej morala najti v proračunu ravnomesje med dohodki in izdatki. Vsote po akordu se bodo morale plačati in jih ni mogoče zmanjšati. — Da bo doseženo ravnomesje, se bodo črtale druge postavke proračuna, — torej one za osobje, material, inventar in investicije. Iz tega sledi, da bodo krediti za obrat v ljubljanski direkt. obremenjeni z najmanj 110 mil. D. za plačila po akordu. Edina možnost,

da bi se temu odpomoglo, bi bila, da bi se plačila po akordu ne napravila ministrstvu za promet in s tem prenesla na ljubljansko direkcijo, temveč ali na splošno upravo ali pa na finančno ministrstvo. Ako pa se to ne zgodi, potem o kakem napredku na naših slovenskih železnicah ne more biti govora.

Stališče naše vlade oz. države glede naših slovenskih železnic mi je nerazumljivo. Od 15. decembra 1923 smo v dejanskem sporu z Avstrijo, Češkoslovaško in Italijo. S tem dnevom so jenile prejšnje tarife preko Maribora in Jesenice za Trst, nove jadranske tarife pa naša država ni hotela sprejeti. Govoril sem o tem vprašanju s pomočnikom ministra za promet g. inž. Avramovičem. Ta mi je izjavil, da je on bil za to, da se jadranska tarifa sprejme, da pa jo je odklonil ministrski svet. Iz katerih vzrokov se je jadranska tarifa odklonila, nisem mogel izvedeti. Posledice se kažejo: tranzitni promet je padel za preko 50 odstotkov. Avstrija in Češkoslovaška sta dirigirali tovar preko Trbiža. Nastaja vprašanje, ali je trbiška proga dovolj močna, da obdrži sedanji promet? Bojimo se, da je država naredila veliko napako, ker bo z naša mesečna izguba najmanj 10 milijonov dinarjev iz tranzita preko Maribora — fesenin in Raketa. Ne morem se udeležiti optimizmu nekaterih, ki povdarjajo, da proga preko Trbiža ni sposobna za uspešno konkurenco. Predvojne statistike ne držijo, ker se je gospodarsko težišče z ustanovitvijo novih držav

spremenilo. Naloga naše države pa mora biti, da pridobi kolikor možno veliko tranzitnega prometa. Preti zelo velika nevarnost, da Češkoslovaška definitivno prenese svoje glavno težišče na Hamburg. Dvomim, da je v našem interesu, da mi to celo podpiramo, mesto da bi vse poskusili, da pridobimo kolikor možno največ tranzita na svoje železnice. Vendar mora tudi za nas veljati osnovno načelo vsake železnice, da tranzitni tovarni promet daje največ čistega dohodka!

Politični oziri v tej stvari niso mogli biti merodajni, ker je vendar sklenjen pakt o Reki. Naj se presoja naše razmerje do Trsta, Gorice, Istre in Reke s kateregakoli stališča, ta korak naše vlade ni bil pravičen. Izviral je po mojem mišljenju iz nepoznavanja dejanskega stanja, politične notranje boje situacije in neaktivnosti nas Slovencev. Pet let političnega boja je popolnoma ubilo vsako stvarno in realno presojo gospodarskih potreb in pravic države. Radi tega naša država pri vseh mednarodnih nastopih dobiva udarce, ki nas finančno slabijo in gospodarsko oškodujejo.

Želel bi, da se v Sloveniji pri vprašanju prevzema južne železnice doseže enoten nastop vseh, varuje okoli 11.000 slovenskih in hrvatskih južno-železničarjev krivic in zapostavljanja in s tem dobi garancijo za uspešen razvoj naših slovenskih železnic v korist ne le Slovenije, temveč cele države.

Ukrajinski irendentizem na Poljskem.

Neizmerno pretirana želja Poljakov po obnovi nekdanje velike Poljske in faktično priključenju nepoljskih zemelj po preobratu v rudi, da bo Poljska stopila kot vesela na mesto Rusije, ima za posledico, da nastajajo v Poljski državljani gibanja, ki so napačna proti njeni današnji veličini. Najprej izstopa oblika, ki dobi ukrajinski obliko. Ker niti malo ni upati, da bi varšavska vlada v doglednem času izpolnila vsaj najskromnejše zahteve ukrajinskih nacionalistov, se obračajo njihove oči bolj in bolj na vzhod, k sovjetski Ukrajini, zemlji, kjer se uresničujejo vse sanje ukrajinskih patriotov. Dočim so pred časom bili tja orijentirani samo komunisti in radikalni del t. zv. rusofilov, se širijo danes simpatije do sovjetske države tudi med socialnimi demokrati in vsled izboljšanih razmer v Rusiji celo med emigranti. Le konservativni del ukrajinske javnosti je za politični in

narodni kompromis s poljskim narodom. Vprašanje pa je, kako naj se to izvede. Poljska vlada seveda ne drži križem rok in policija nastopa z vsem aparatom. V Lvovu, Stanislawu in Tarnopolu je izvršila obiske pri sumljivih političnih in dijaških organizacijah in pozirala mnogo ukrajinskih navdušencev. Preiskava je pokazala, da simpatizira ukrajinska inteligencija in učeca se mladina z vekomnim sovražnikom Poljske, Ukrajinu. Poljska je tudi zaplenila arhiv lovske nelegalne ukrajinske univerze, ki je sicer eksistirala le na papirju, in prepovedala vseukrajinski shod, ki bi se imel vršiti spomladi v Lvovu v svrhu ugotovitve politične orijentacije ukrajinstva v Galiciji in na Volinju. Kot vse kaže, bo morala Poljska ali spremeniti dosedanje svojo politiko k svojim narodnostnim manjšinam, ali pa bo morala nositi težke posledice politične svoje nemodrosti.

Češkoslovaška in Rusija.

Prager Tagblatt je z ozirom na aktualno vprašanje priznanja sovjetske Rusije zapisal anketo, kateri se je odzvalo več politikov in zastopnikov gospodarskih krogov. Anketo se je udeležil kot gost tudi A. Kerenski, vodja socialistične opozicije v tretji in četrti dumski carske vlade, ki je bil tudi pravosodni minister Lvovske revolucionarne vlade in njen predsednik do oktobrske revolucije. Sedaj je vodja socialnih, revolucionarnih v emigraciji.

Kerenski je izjavil: Ruski demokratični krog so že po oktoberskem prevratu odobraval Masarykovo in Benešovo politiko. Glavna načela te politike so bila: nobeno oboroženo umesavanje v notranje ruske zadeve, nobena intervencija ali blokada in podpiranje ruske gospodarske vzpostavitve. Mednarodna situacija v ruskem vprašanju se je po priznanju Rusije s strani nekaterih velikih in malih držav zelo spremenila. Celotno ono izmed nas, ki so absolutno proti priznanju Rusije, katere ni priznal niti ruski narod, bodo morali uvideti, da je eventualno priznanje s strani češkoslovaške republike neobhodni korak, ki ga dikтира splošen mednarodni položaj. Mi odobravamo ta korak v toliko v kolikor je važan za bodočnost Rusije, ker bodo v Moskvi poleg zastopnikov držav, ki ne zahtevajo vedno idealnega spoštovanja ruskih interesov, tudi enakovredni zastopniki držav, katere interesi so istovetni z interesi močne demokratične Rusije.

Nemški poslanec dr. Bruno Kaika je povdarjal, da priznanje ne pomeni odobravanja boljševističnih idej ali celo brutarnih metod, s katerimi se je polastil oblasti sedanji vladni sistem. Sedanja Rusija ima vse znake države: državno ozemlje, državni narod, državno oblast. Tudi je dokazala, da ni efemeričen pojav. Vprašanje pravne priznanja je politično in gospodarsko narave. Tako velika država je brez šarka na njen režim odločujoč faktor za svetovno obnovo.

Dr. Kramar je iz očitno izrazil priti priznanju. On ne veruje famozni »evoluciji boljševikov. Temelj boljševiške države je odprava zasebne lastnine, gospodarstvo proletariata, uničenje meščanstva in njegovega mišljenja. Ta temelj se potem evolucije ne more spremeniti. To bi moglo doseči le revolucija proti stranki Naivno je misliti, da je s sovjetsko Rusijo mogoča trgovina, ki bi odpravila evropsko nezaposlenost. Končno je izjavil, da zavzema češkoslovaški narod napram Rusiji prav posebno stališče, radi katerega ne more slediti Italiji in Angliji.

Senator Evgen Ledebour je odgovoril le kot zasebnik, ki ne vidi v pravnem priznanju sovjetske Rusije nobenega nacionalno-političnega, kulturnega, socialnega vprašanja, temveč samo gospodarsko vprašanje. Grozovitost komunističnega sistema so posledice ruske zgodovine. Drugi narod in država ne smejo kaznovati zločinov, ki jih je zakrivil kak narod nad samim seboj. Sovjetska vlada zastopa danes precejšen del sveta, ki kljub temu, če se ga neče prištevati Evropi, predstavlja s svojim bogastvom surovih velik vpliv na splošno obnovo Evrope. Rusija se mora zavzeti, da se ne bo vmešavala v notranje zadeve, kakor se ne vmešavajo v njene zadeve države, ki so jo priznale. Nadalje mora priznati pravno podlago meddržavnega prometa in gospodarskega udeleževanja inozemcev v Rusiji. Pod temi pogoji se more pač priznati de jure.

Borzní svetnik B. Fuchs je opozoril na gospodarsko stran kot posledico priznanja. Za pravičen razvoj gospodarskih odnosov je treba, da vladajo prijateljski odnosi.

Dr. techn. Emil Kolben je povdarjal važnost ruskega trga za železno in strojno industrijo Češkoslovaške. Hitra ureditev medsebojnih odnosov bo vplivala na razvoj gospodarskih odnosov z Rusijo.

Razorožitvena konferenca v Rimu.

Ta konferenca, ki se je začela dne 18. t. m., ni nikakor tako skrivnostna, kot se izjavlja, da je njena namenjena. Njeno delo in njeni nameni so popolnoma jasni in javnosti znani. Ta konferenca ne bo morda skušala omejiti ali ukiniti splošnega oboroževanja, temveč nje namen je samo, razširiti principe dogovora washingtonske mornarske konference tudi na države, ki sicer imajo oklopnice in križarke, a dogovorov niso podpisali. Na rimski konferenci so zastopane sledeče države: Norveška, Švedska, Danska, Rusija, Nizozemska, Španja, Grška, Portugalska, Brazilija, Argentina, Čile in Italija. Razen teh so poslane na to konferenco zastopnike države, ki so podpisale washingtonske dogovore: Velika Britanija, Zedinjene države, Japonska, Italija, Francija.

Položaj Rusije je čisto posebne vrste. Pred vojno je bila ena morskih vellesil in še danes je na suhem veselila. Toda njena vojna mornarica je danes zelo majhna. Vendar pa ljudski komisarji vodijo zunanjo politiko, ki je precej enaka carski in zahtevajo, da se vojno brodevoje znano pomnoži ne samo v Baltskem morju, temveč tudi v Črnem morju in na Daljnem vstoku.

Od njenih mornarskih načrtov zavijajo načrti Švedske, Danske, Turčije, Grčije in Kitajske, ki so bližji ali daljnji sosedi moskovske Sovdžije. Vse to bo gotovo tudi vplivalo na zahteve drugih veselil, ki so prišli na konferenco s

precej elastičnim programom. Zato se menda konverzacija v Rimu ne bodo končale s takojšnjim podpisom kake pogodbe, temveč njen uspeh se bo pokazal šele sčasoma. Pričakuje se celo, da bo konferenca precej dolgo časa trajala.

Najvažnejši namen konference je, da se konča z zmanjšanjem mornariškega oboroževanja za vse države z ozirom na številke l. 1914.

Če so po washingtonski konferenci velesile zmanjšale svoja brodovja, je pričakovati, da jim bodo po rimski konferenci sledile tudi male države. Njih varnost nikakor ne bo ogrožena, če vse storijo isto.

Menda se bo v Rimu doseglo tudi marsikaj drugega; konferenca hoče omejiti tonažo vojnih ladij: 35.000 ton naj bi bil maksimum za oklopnice, 10 tisoč za križarke. Enako hoče omejiti kaliber topov po vrsti ladje. Kot v Washingtonu, se tudi tu ne bo razpravljalo o vprašanju podmornic.

Da se dnevno ne bo izdajal komuniké o teh sejah, ampak da se pogajanja vrše tajno, je vsled delikatnosti predmeta absolutno potrebno. Jasno je pa, da bo po končanem uspešnem zaključku Društvo narodov objavilo vse, o čemur se je razpravljalo in kar se je doseglo.

Slovanstvo in Francija.

Tekom zadnjega polstoletja se je razvila evropska industrija na podlagi določenih državnih mej in izbrala je svoja obratovališča po legi surovin in z ozirom na prometna pota, višino prometnih stroškov in carin. Ti predpogoji pa so bili po mirovnih pogodbah znatno izpremenjeni. Tu pa tam so bile začrtane meje, ne oziirale se na gospodarske zahteve, iz popolnoma drugačnih motivov. Ako bi se razvila industrija zadnjih petdesetih let na podlagi današnjega zemljevida, bi se izvršila aglomeracija prebivalstva in razvoj mest pod drugačnimi pogoji in industrijsko lice srednje Evrope bi izgledalo nabitše nekoliko drugače. Češkoslovaška se ima zahvaliti za svoj gospodarski napredek narodnogospodarski delitvi dela provinc bivšega cesarstva, ki je osredotočila največ svoje industrije na Češkoslovaškem in Madžarskem in je iz strategičnih razlogov zanemarjala pokrajine, ki so mejile na Rusijo in Srbijo. Te pokrajine so radi tega ostale agrarne. Tudi problem Avstrije je treba prišteti sem. Stare industrije so izgubile svoje trge, carinske omejitve in izločitve Rusije so razdrle vez med agrarnimi in industrijskimi državami; male države pa so podražile promet. O tem se lahko pričamo na podlagi trgovinskih bilanc in trajnem kolebanju valut. S tem je moralo računati tudi gospodarstvo, ki je slednjič priznalo novo politično ureditev.

Vedno naraščajoči pomen industrije v času imperijalizma izhaja iz dejstva, da je civilizacija odvisna od stopnje industrijskega razvoja in da je od produktivnosti lastne industrije odvisna njena moč. Vsaka industrijska država stremi za zvezo z agrarno in vsaka agrarna država ima tendenco stopiti v politično odvisnost kake industrijske države. Vroča želja po lastni industriji ne izvira toliko iz potrebe po lastnih industrijskih izdelkih, marveč iz politične zahteve po neodvisnosti. Finančna pota k temu pa dovedejo čisto do omejitve v zunanje-političnem pogledu.

Slovanstvo je razen Češkoslovaške v pretežni meri agrarne države. Na drugi strani imamo Anglijo, Francijo, Nemčijo in končno Italijo, med katerimi morajo »biti« svoje dobavitelje in obenem odjemalce. Od vseh držav je Slovanom najsimpatičnejša Francija in Pariz smatrajo Slovani za središče zapadnoevropske kulture. Toda Francijo so vendar uverjeni, da bo kljub sedanjim nasprotjem med slovanstvom in francoskim svetom višja ideja slovanstva in da bo prevladovalno vloga eno izmed plemen Staro pamlavzem je vodil iz Petrograda preko Bakana in Beograda v Sarajeva in Prago? Ne vodijo morda današnja pota obratno?

Ako bi se Franciji posrečilo zediniti slovanstvo za skupno linijo evropske politike, bi bili združeni rudniki Francije in Belgije, Saare in Porturna z obojima Češkoslovaške, Poljske, Rusije in Jugoslavije ter petrolejski vrelci v Galiciji. Romuniji ter Kavkazu. Združeno bi bilo z ezo z ozljem. Ali mar niso zapeljive industrije v Krivom Rogu pri Jekaterinslavu in dolini Donca, Jekaterinburška težnja in nižnetazilska ter ona Urala zapeljiva za vsakega politika?

Mirovne pogodbe potrebujejo stalno razlago in stanje miru se nahaja v večnem razvoju. Izclmi se stremjenje po ravnotežju. Vsako ravnotežje pa omogoča kompromis na neki srednji liniji. Dokler se ne bodo ljubosumne države odločile, da prepušče izvajanja svojih suverenskih pravic neki višji instanci, bo vsako mednarodno pravo odvisno od vzdrževanja mednarodnega ravnotežja.

S stališča politične nadvlade industrijske države in s stališča organskega razvoja pogodb nam nudi l. 1924 iste probleme, o katerih je razpravljala genovska konferenca l. 1922. V obeh slučajih je slo pridobiti za evropsko politiko Rusijo. V prvem slučaju so bili merodajni gospodarski momenti, v drugem pa politični. Končoveljavni razvoj je prišel z angleškim in italijanskim priznanjem Rusije. Ko bo Rusija zavzela svoje mesto v evropskem koncertu, bo možno videti obrise bodočega evropskega političnega tica. N. Z. Z.

Socialni vestnik. Nezaposlenost.

To socialno zlo, pod katerim tako zelo trpe nekatere industrijske države, nam je lansko leto in tudi letos še precej priznalo. Nezaposlenost se je sicer vedno pojavljala, sedaj tu, potem zopet tam v večji ali manjši meri. Toda pretežno je bilo povpraševanje po delovni sili precejšnje, tako da nezaposlenosti v večjem obsegu ni bilo in da se je delovna sila nekaterih vrst kvalificiranih dela celo precej podražila. Delovna sila je pri nas tudi sicer zelo draga, kar pa je največ posledica dražnje.

Dvig dinarja pa je nezaposlenost v naši državi precej povečal. Celokupno število nezaposlenega delavstva v državi cenijo na 180.000 do 200.000 oseb (ročnih in duševnih delavcev). Zlasti občutna je — in najbrž bo postala še v večji meri — nezaposlenost v stavbi stroki. Zato bo na vsak način treba najti sredstev, da se olajša beda brezposelnih in da se po možnosti ta sploh odpravi.

Tako država, kakor tudi privatniki bodo morali ukreniti vse potrebno. Na vsak način je treba strogo izvajati predpise o zaposlitvi inozemcem. Noben tujec ne sme biti pri nas zaposlen, dokler imamo dovolj domače delovne sile. Natančno izvajanje teh predpisov je treba strogo kontrolirati in se ne sme v nobenem slučaju dovoljevati izjem. Najprej kruha domačinom, ki dajejo poleg drugih tudi krvni davek, in kadar ga imajo ti, potem šele smejo najti posla tudi inozemci.

Ne samo radi skrbi domačega življa, temveč tudi radi reda in miru je treba pravočasno preprečiti nezaposlenost. Ta povzroča silno bedo in jo prav rada spremljajo razna gibanja ter nemiri. To se ne sme zgoditi, zato naj se pravočasno ukrene vse potrebno, da se nezaposlenost prepreči in obstoječa vsaj ublaži.

IZSELJEVANJE V LETU 1923.

Po statistiki našega izseljeniškega komisarjata se je izselilo v letu 1923 iz Slovenije 779 oseb, in sicer 375 moških in 404 ženske. Od teh je bilo takih družinskih članov, ki nimajo pridobitnega posla 85. Med izseljenici je bilo 80 kvalificiranih in 400 ne-kvalificiranih delavcev, 127 poljedelcev in 87 liberalnih poklicev. Kakor je razvidno iz teh podatkov, se izseljuje iz naše države največ neizkušenih delovnih moči, toda tudi število kvalificiranih delavcev je precejšnje.

Zanimivo je, da je največ izseljencev in izseljenk iz Slovenije, starih od 18—31 let. V tej najpešji dobi se je izselilo 412 oseb, 252 pa jih je bilo v starosti od 31—50 let, preko 50 let jih je bilo 180 in pod 18 leti 90 oseb.

Izmed vseh izseljencev iz Slovenije je bilo 772 oseb pisarnih, dočim je bilo nepisarnih 57 oseb. Priporočamo pa, da so vsteti med temi 779 izseljenici iz Slovenije ne samo Slovenci, temveč vsi izseljenici iz Slovenije v letu 1923, namreč tudi drugi Slovenci, ki so se selili iz Slovenije (6), Nemci (55), 2 Madžara in 8 Romunov. Zato je tudi skoro gotovo, da izmed Slovencev ni bil nihče nepisarn.

Iz cele naše države se je lansko leto izselilo 9370 oseb, in sicer 5717 moških in 3653 žensk. Od celotne kvote je bilo 996 kvalificiranih in 3416 ne-kvalificiranih delavcev, 2781 poljedelcev, liberalne profesije jih je bilo 557, 1620 pa je bilo rodbinskih članov brez pridobitnega delovanja. Od vseh izseljencev se je izselilo v dob 18 let 1735 oseb, do 30 let 4059 oseb, do 50 let 3335 oseb in nad 50 let 141 oseb. Po narodnosti je bilo 1248 Srbov, 3711 Hrvatov, 739 Slovencev (torej Srbov, Hrvatov in Slovencev 5698), 22 ostalih Slovanov, 2322 Nemcev, 1169 Madžarov, 137 Romunov in 22 pripadnikov drugih narodnosti. Med izseljenici je bilo 8048 pisarnih in 1322 nepisarnih.

Zanimivo so nadalje podatki, kam so se selili naši izseljenici. V Zedinjene države se je izselilo 4130 oseb (719 iz Slovenije), v Kanado 717 (46 iz Slovenije), v Brazilijo 1535 oseb (6 iz Slovenije), v Argentino 2.21 (8 iz Slovenije), v Čile 72, v Južno Afriko 4 in v Avstralijo 135, v Novo Zelandijo 4 in v ostale države sveta 3 osebe.

Od vseh izseljencev ima v svoji domovini premoženja 5058 izseljencev, dočim je brez premoženja 3577 izseljencev, 735 pa jih je prodalo svoja premoženja v domovini. 879 izseljencev se je izselilo iz gospodarskih razlogov in 573 iz drugih vzrokov.

Od izseljencev je bilo 8801 oseba, ki so se selili leta 1923 prvič, 445 drugič, 97 tretjič, 20 četrtič in 7 še večkrat. 6888 izseljenec je imelo v zemlji priseljenca svoje, 2482 pa jih je bilo brez svojcev v novi domovini.

Zagotovljeno zaposlenje in zaslužek v novi domovini je imelo 738 izseljencev, brez zagotovljenega zaslužka je bilo 2022 izseljencev. Plačano vožnjo (od svojcev ali znancev) je imelo 1409 izseljencev, 7901 pa so plačali vožnjo sami.

PRISSELJEVANJE V SEV. AMERIKO.

Iz poročila severoameriškega urada za priseljevanje posnamemo sledečo zelo zanimivo statistiko: V letu 1923 se je priselilo v sev. Ameriko 673.407 tujcev, izselilo se jih pa je 200.586. Od teh odpade na posamezne države:

Število priseljencev	
Jugoslavija	6181
Češkoslovaška	13840
Poljska	26358
Rusija	17507
Rumunija	11947
Nemčija	48277
Avstrija	8103
Po narodnosti so številke nekoliko drugačne:	
Nemci	65543
Meksikanci	62709
Angleži	60524
Judi	49719
Italijani	48280
	23567

Iz števila, ki jih je priobčil urad za priseljevanje v Washingtonu za leto 1923 je dalje razvidno, da je bil v tem letu dovoljena vselitev 522.919 tujcev in da ni smelo pristati le 20.614 oseb, to se pravi, manj kot 4 % celotnega števila. Največje število odklonjenih obsega osebe, ki niso mogle dovoljno zanjati svoje nadaljnje eksistence in osebe s telesnimi hibiati. Dalje je bilo izključenih 2095 analfabetov. Tretja največja skupina obsega takozvane kontraktne delavce, sem spadajo tudi posli. Najvažnejši vzrok za izključitev pa je vsekakor kvotni zakon. 2680 oseb je bilo namreč odklonjenih, kar je bilo kvotno število že izčrpano.

Politične vesti.

= Nizozemsko-ruski odnosi. Tinitk sovjetskega poslanstva v Londonu se je ustvaril nt svojem potovanju iz Londona v Moskvo v Haagu, kjer je imel daljši razgovor z nizozemskim zunanjim ministrom. Obrazložil mu je stališče sovjetske vlade glede obnove rednih diplomatskih odnosov med obema državama.

= Nova razdelitev angleškega brodovja. Po londonskih vesteh bo sedanja sredozemska mornarica premeščena v Atlantski ocean in dosedanja mornarica v tem oceanu bo poslana v Sredozemsko morje. Sredozemska mornarica naj bi bila rajnočnejša mornarica Britanskega carstva.

= Amerika hoče svoj denar nazaj. Dopolisnik »Daily Telegraph« poroča iz New Yorka, da bo v kratkem času posla ameriška vlada francoski in italijanski vadi ter vsem evropskim državam, ki so dolžne Ameriki, spomenico, v kateri bo te države pozvala, naj ji sporočijo, ali že kaj mislijo na poravnavo dolgov napram Ameriki. Zdi se, da je ta izjava v zvezi z bližnjimi volitvami za predsedniško mesto. Sicer pa je res, da bo tudi evropskim državam v korist, ako se prično pogajati z Ameriko.

= Francija se ni pogajala z Rusijo. Komisar za zunanje zadeve Ciceron je odločno zanikal vesti, da bi francoska vlada skušala stopiti v neposredna pogajanja s sovjetsko Rusijo. Sicer pa je Rusija nedavno spet naglasila, da bi bila k temu pripravljena, toda brez posredovalcev. Vendar pa ni dobila nikakega tozadevnega odgovora.

= Rusko državno posojilo. Vlada je izdala narodno posojilo v znesku 100 milijonov zlatih rubljev, ki se bo obrestovalo po 8 % in ki bo amortizirano tekem 5 let.

= Francija in Rusija. »Echo de Paris« poroča, da je v zadnjih dneh prišlo do ponovnega poskusa neposrednih pogajanj med francosko in sovjetsko vlado. Kakor znano, zaneta ruska vlada, da se morajo pogajanja s Francijo vršiti brez vsakega posredovanja kake tretje države.

= Novi predsednik češkoslovaške senata. Vavlad Bonat je član češkoslovaške republikanske stranke in posestnik v Pavlovu pri Pelhřimovu. Rojen je 7. maja 1869. Po gimnazijskih študijah je obiskoval univerzo v Lipskem. Leta 1911 je bil izvoljen kot kandidat agrarne stranke v dunajski parlament. V senatu je bil od sedaj nacein narodnogospodarskega odseka.

= Albert Thomas na potovanju. Iz Rima poročajo, da je imel Albert Thomas daljši razgovor z Mussolinijem o razvoju italijanskih pravic. Thomas potuje tudi v Beograd, Bukarešto in Varšavo.

= Zanimiva izjava češkoslovaškega poslanika v Rimu. Kijmska »tribuna« priobčuje izjavo češkoslovaškega poslanika o priznanju sovjetske Rusije. Poslanik je izjavil: Iakoli, ker sta jo priznala že Anglija in Italija, mi smo mi, narod in ne moremo ukrepati časovno pred veseljami. Na vprašanje, ako bo Českoslovaška čakala na priznanje s strani francije, je poslanik izjavil: Ako bi Francija ne priznala Rusije, jo oommo mi kljub temu priznali.

= Delovna obveznost na Bavarskem? Državni komisar von Kahr je objavil zakonik nacrt o splošni delovni obveznosti za moške in ženske. Moški od 20. do 30. leta morajo delati za državo eno leto, ženske od 18. do 25. leta pa pol leta. Delovna obveznost pride predvsem v poštev pri velikih nesrečah in splošni katastrofi.

= Angleški konzulat v Rusiji. V angleškem parlamentu je izjavil podtajnik zunanjega ministrstva Ponsonby, da bo angleška vlada takoj postavila konzulate v Moskvi, Odesi, Petrogradu, Vladivostoku, Harkovu in Tiflisu.

= Sijepan Radić hvali Svetozarja Pribičevića. Sijepan Radić je poslal z Dunaja sledečo osimnico Svetozarju Pribičeviću: Jaz in moji prijatelji smo popolnoma zadovoljni z zadržanjem g. Pribičevića. Pribičević nam ne dela nobenih težav. Pribičević je bil vedno posten človek, a s postenim človekom se more sedeti in sodelovati pri skupni mizi, in kar je najvažnejše, tudi sporazume. Radić pravi nadalje, da je Pribičević pristal na to, da prevzame predsedstvo vlade, ki naj bi jo sestavljali opozicijski blok s ciljem revizije vidovdanske ustave.

= Pribičević na razpoju. Pod tem naslovom pise Cicevrić v svojem dnevniku, da je Svetozar Pribičević bil že od nekdaj dober znanec s Stjepanom Radićem. Sicer sta se večkrat spila, toda vedno sta se na kak način poboljšala. Radić je ostar, hrvatski nacionalist, Pribičević pa ni hotel delati razlike med Srbi in Hrvatji. Idejo edinstva je v političnem oziru usvarila srbsko-hrvatska koalicija, ki je imela v svojih vrstah ogromno večino srbsko-hrvatskega naroda. Radić je bil njen nasprotnik ter je bil v tem smislu izdajalec, toda po zionu Avstro-ogrsk se je znal Radić rešiti s tem, da si je postavil na glavo srusko šajkaco. Ko je stvarnost minila, je nadaljeval svojo staro sovjetniško politiko. Od vseh naših politikov bo on sedaj najbolj preganjal Pribičevića, kateremu ne more odpustiti, da je združil Hrvatstvo s Srbijo. Kaj bo storil sedaj Pribičević? Njegovo sedanje zadržanje uziava na Hrvatskem velike simpatije in se je pričelo govoriti, da se bo Radić sporazumel z njim. Radić je izjavil, da smatra Pribičevića za postenega človeka. Pribičević lahko sedaj obnovi na Hrvatskem srbsko-hrvatsko koalicio z Radićem, kar pa more storiti le, če se odpove centralizmu. Zdi se, da je Pribičević na velikem razpoju. Ako se odpove centralizmu, potem se more opozicijski blok zares smatrati kot »gotova stvar«. Ali pa bo to dobro za državo, je veliko vprašanje.

= Slovenski demokrati o politični situaciji. »Samouprava« piše o ljubljanskem demokratskem shodu in pravi: Iz celega dr. Kramarjevega govora je jasno samoto, da bi slovenski demokrati hoteli uporabiti klerikalce samo zato, da bi njihovo pomočjo zrušili homogeno radikalno vlado, za kar pa bi jim ne dala nobene koncesije ne v državnopravnem oziru in ne v vprašanju uprave v Sloveniji. Klerikalci pač ne bodo pristali na to, da pomagajo vreči radikale samo zato, da pridejo do oblasti demokrati. Kakor se vidi, pričena igra za vstvaritev opozicijskega bloka odkrivati tudi zakulisne namere in nemožnogo situacijo g. Davidovića v dilemu med izvedbo in revizijo ustave. Kako se bo rešil g. Davidović iz tega vrtinca, je zares več nego samo interesantno.

= Angleška zbornica je odbila predlog konservativcev za ustanovitev komisije, ki bi morala najti pot za najboljšo zaščito angleške industrije.

= Konferenca baltičkih držav se bo otvorila 15. t. m. Udeležili se je bodo ministri za zunanje zadeve prizadejih držav.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 18. februarja 1924.

— **Urnine lužni železnice.** Gosp. minister n. r. dr. N. Zupančič je sivočasno posredoval v Beogradu, da se tudi profesoristom in delavcem bivše južne železnice priznajo pri državnih železnice upeljane urnine. To posredovanje je imelo uspeh. Največja službenca mesta, kjer je delo vsled zaposlenosti profesoristov najbolj komplicirano, imajo — kakor smo poročali — nalog za izdelavo predlogov. Z upeljavo novega premijskega sistema poleg urnine v delavnicah v Mariboru, se bo gromotni položaj delavcev v delavnicah v Mariboru izdatno izboljšal.

— **Brezposelnost.** V soboto se je vršila v Zagrebu anketa, ki je ugotovila, da je na Hrvaškem in v Sloveniji 53.000 brezposelnih. V samem Zagrebu je 10.000 brezposelnih delavcev. Od štirih brezposelnih delavcev odpade na ruderje 2000, na stavbne delavce 4000, privatne nameščence 5000, pomorščake 3000, natakare 500, kovinske delavce 3000, živilske delavce 500, lesne delavce 6000 itd. Anketa je prišla do zaključka, da s podporami ne bo veliko pomagano brezposelnim delavcem. Najvažnejše je, da se brezposelnim preskrbi delo. Zanimivo je, kako se zadržijo hrvaški podjetniki napram brezposelnim bdi. Mesto da bi hrvaški podjetništvo zaposlilo domače delavstvo, vabi iz tujine delovne moči. V zadnjih devetih mesecih leta 1923 je bilo pri zagrebški delavski zbornici vložnih 2514 prošelj za uvoz inozemskih delovnih moči in sicer za 1357 delavcev in 1157 nameščencev. Hrvaški podjetniki hočejo torej zaposliti 1157 nameščencev-inozemcev, večina Italijanov. Nemcem in Madžarom, akoravno je doma 5000 nezaposlenih nameščencev. Dalje je na primer kovinska industrija prosila za zaposlitev 408 inozemskih delavcev, akoravno je 3000 hrvaških kovinarjev brezposelnih. Anketa je sklenila, da ukrene vse potrebno da se dotok tujega delavstva omeji, oziroma popolnoma prepreči.

— **Pedagoško-geografska karta naše države.** Ministrstvo za poljedelstvo je naročilo posebni komisiji, da izdela pedagoško-geografsko karto naše države, iz katere bi bilo razvidno, kakšne vrste zemlje imamo in kakšna je njih rodovitnost.

— **Iz državne službe.** V ministrstvu notranjih zadev se pripravljajo obširen ukaz o imenovanjih, premeščanju in redukciji političnih uradnikov.

— **Poblanje draginje.** Ministrstvo za socialno politiko se je odločilo razširiti zakon o poblanju draginje, ki je v veljavi v Sloveniji, tudi na Srbijo.

Ljubljana.

— **Ljubljanska gluho-nemica.** Čujemo, da je tudi v ljubljansko gluho-nemico udarila redukcija kosa. Ljubljanska gluho-nemica je edini moderno urejeni zavod te vrste v državi. Vozren red in veliki učni uspehi so bili na zavodu močnejše edinele vsled požrtovalnega dela učiteljstva. Navzlic prezaposlenosti učiteljstva in navzlic nizkim denarnim pomoči zavodu od strani države, je učiteljstvo vztrajalo na svojih odgovornih mestih in vzdržalo zavod na odlični višini. Če je resnica, da so je tudi v gluho-nemici reducirali, potem se je zaležilo pot napredka važni kulturni instituciji. To se pa ne sme nikdar zgoditi! Pogreški, ki so se eventualno napravili z nepremišljenimi redukcijami, se morajo popraviti!

— **Izredni občni zbor združenja jugosl. obl. umetnikov** v področju Slovenije se vrši v soboto dne 1. marca t. l. v hotelu Union »V rožah«. Začetek ob 4. uri popoldne. — Odbor.

— **Požar stare biskupije v Splitu.** Vsa-komur je že dobro znano, kako je pred par tedni uničil požar enega izmed najlepših delov starega srednjeveškega Splita. Na ta način je izginil s sveta kamen, ki je razen starega mavzoleja in Dioklecijanove palače živel in spominjal na stare dneve dalmatinske slave. S strahom so gledali Splitčani, kako grozi zibelj starim spomenikom. Vse od ogromne nesreče je vse split-sko meščanstvo teknovalo v pomoči požarom. Ta vzgled je vzdržal še ostalo prebivalstvo Dalmacije, Zagreb in druga naša mesta. Na čelu te akcije je v Splitu sam veliki župan dr. I. Perović, mestni župan dr. I. Tartaglia in škof Bonafaci. Pa i bea Ljubljana, ki je vedno simpatizirala s Splitom in Dalmacijo, je končno začutila potrebo, da prihrani naproti bratstvu mestu. V ta namen se pripravila za ponedeljek 25. t. m. elitna prireditev v veliki dvorani Uniona, za katero so po vzgledu Splita, prevzeli častno predsedstvo med drugimi gr. veliki župan Teodor Šporn, mestni župan dr. Ljudevit Perić, doyen diplomatskega zbora, češki generalni konzul dr. Otokar Beneš, dr. Brejc. Uverjeni smo, da bo meščanstvo Ljubljane v osem številu obiskalo prireditev, za katero se vrše velike priprave. — Odbor.

— **Alkoholna plača za vinjene rekrute prepovedana.** Policijska direkcija opozarja gostilničarje, da je prepovedano dajati vinjenim rekrutom dne 20. februarja 1924 alkoholnih plač. V Ljubljano dosepevi rekruti se morajo takoj javiti v vojvoda Mišića vojašnici.

Maribor.

Konec vojaške realke. Te dni so odšli iz Maribora v Beograd štirje vagoni, nato-vorjeni za opravo nekdanjega fizikalnega in kemičnega kabineta bivše vojne realke, predstavljajočo veliko vrednost. Infanterijska kadetnica v Mariboru je bila ustanovljena l. 1854. ter otvorjena v eno leto pred dovršenem krasnem in velikem poslopiju v bližini Studencev. V teku 64 let svojega delovanja do prevratnega leta 1918 je vzgojila ta šola celo armado avstrijskih oficir-jev in večinoma tudi pionirjev. Nemstva med slovenskimi narodi Habsburške monar-hije, Avstrija je polagala na vzgojo oficir-skega staleža veliko važnost, zato je opre-mila poslopje, internat in učilnico kar naj-popolnejše. Posebno pri opremitvi kabineta in študija in tako so bili kabineti te vojaške šole opremljeni tako, kakor se dolgo ne bodo opremljeni kabineti naše ljubljanske univerze. Ko je l. 1918. prišel Maribor v naše roke, je prišla seveda s tem tudi vojna realka. Niži razredi so se opustili, v višjih pa je trajal pouk dalje toliko časa, da so dijaki šolo dovršili. Ko je odšel zadnji razred, se je šola zatvorila in opustila. Nekaj časa je bilo poslopje sko-ro popolnoma prazno in to je dalo povod nekaterim slušateljem ljubljanske tehnike, da so začeli akcijo za premešitev tehni-ske fakultete v Maribor, v poslopje bivše vojne realke. Tehnika bi tako prišla do krasnega

poslopija, do bogatih učnih zbirk in poleg tega bi našli slušatelji v njenih prostorih tudi stanovanja, ki v Ljubljani, kakor tudi v Mariboru v mestu samem, primanjkujejo. Dijaki za to svojo akcijo niso našli potreb-nega razumevanja, nasprotovala pa je tudi vojaška oblast. Pozneje, ko se je izvedelo, da namerava vojaška oblast opremo in učila prenesti v Beograd in izročiti vojni aka-demiji, so mariborski listi predlagali, naj bi se učila izročila raje ljubljanski univer-ziti, toda tudi ta glas ni našel v naši javno-sti odziva, nasprotno pa je reagirala na to vojaška oblast in izjavila, da smatra opre-mo realke za — vojni plen! V nekdanj krasno poslopje je prišla pozneje današnja inženerska podoficirska šola; oprema z dragocenimi učili in zbirkami je sukcesivno odromala v Beograd, ljubljanska univerza bo pa še dolgo čakala na učila, ki bi jih bila tu prav lahko dobila, če bi se bil za to kdo resno pobudil.

O stanju nalezljivih bolezni v območju mestne občine mariborske, objavlja mestni fizikat za dobo od 10. do 16. februarja na-stopno poročilo: gripa 1 prejšnji, škrlatinka 4 prejšnji, 1 nov slučaj.

Smrtina kosa. V nedeljo dne 17. t. m. je nenadoma umrl v Mariboru višji pisarniski oficijal tukajšnjega okrožnega sodišča g. Mfoš Wutte. Isti dan je umrl tudi profes-sor Glasbene Maticice g. Bogomil Gregora. Otvoritev šolskih kuhinj. V Mariboru sta bili te dni otvorjeni dve šolski kuhinji, in sicer ena v šoli v Razlagovi ulici, ki daje hrano 305 revnim ljubljanskim otrok-om, druga pa Pod mostom, kjer se pre-hranjuje 97 otrok.

Mariborski Sokol priredi dne 1. marca t. l. v Narodnem domu maskradni ples.

Celje.

Elektrifikacija Celja. Z deli za elektrifi-kacijo celjskega mesta in okolice se bo v prihodnjih dneh pričelo. Postavile se bodo v kratkem tri hišice za transformatorje, in sicer pri obeh vojašnicah in pri tvornici »Cinala« na prostoru javne bolnice. Dela so se oddala stavbeniku Neratu.

Celjska Sokolska župa je imela v ne-deljo 17. februarja ob 9. uri popoldne svoj redni občni zbor v teovadnici Sokolskega društva. Udeležili so se občnega zbora de-legati raznih zunanjih Sokolskih društev. Navzoč je bil tudi starosta saveza dr. Vla-dimir Ravnhart iz Ljubljane. Poročila raznih župnih funkcionarjev so bila z odobravan-jem sprejeta. Župnim starostom je bil zo-pet izvoljen dr. Gvido Serbec.

Letošnji zlet Celjske sokolske župe se bo vršil v St. Jurju ob lužni železnici. Nočno lekarniško službo ima ta teden lekarna pri »Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

Ptuj.

Pregled koncesij. Okrajno glavarstvo v Ptuj u ravnokar pregleduje koncesionirane obrti inozemcev. Priporočati je, da okrajno glavarstvo kar najbolj rigorozno revidira obrti. Znano je, da so si nekatere osebe kljub temu, da je bila lokalna oblast proti podelitvi obrti, po ovinkih in z neistinitimi podatki pridobile koncesije. Slovensko obrt se mora brezpogojno štiti in onemogočiti inozemcem, da bi odjedali našim ljudem kruh in poleg tega pa še sovražno nastopali proti našemu ljudstvu.

Pevsko društvo »Slavček« v Ptuj pri-re-di v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3. uri po-poldne v veliki dvorani Narodnega doma gledališki predstavi in sicer: »V Ljubljano jo dajmo« in »Damo Klejmev meč«.

Umrli je dne 15. t. m. veleposestnik Friderik Lah v Podlehniku pri Ptuj. Pogreb nenadoma umrlega se je vršil dne 17. t. m. ob 2. uri popoldne na pokopališče pri Sv. Vidu.

Novo mesto.

»Jutro« v skrbah za novomeškega žu-pana. Iz krogov NSS v Novem mestu se nam piše: »Jutro« od 14. t. m. je prineslo pod naslovom: »Lep začetek delovanja ve-likega župana« iz Novega mesta članek, ki je potreben nekoliko komentarja. Pisec članka zlobno podtika »Zvezi dela in reda« ugovor zoper izid volitve v mestni občinski odbor, dasi dobro ve vse mesto in tudi pi-se sam, da so vložili pritožbo popolnoma pri-vatne osebe izmed volilcev. Na ta način poskuša naprtiti »Zvezi dela in reda« krivdo, češ da vsled nje ne pride do po-zitivnega de'a v občinski upravi. Mlilo reče-no mora smatrati vsak poznavalec naših razmer tako podfikanje od strani JDS-erjev, dolgoletnih dosedanjih nekontroliranih gospodarstev občine, kot drznost, ker je bilo dosedanje njihovo gospodarstvo polno vzgledov nereda in brezdelja. Z go-tovostjo lahko trdimo, da je v Sloveniji ni primere takemu občinskemu gospodarstvu. Ako žele gospodje okoli »Jutra« detajlirani podatkov o tej občinski upravi naj se potrudijo prečitati dopise »Jutranjih Novosti« od 8. decembra in 22. decembra 1923, »Nove Prave« od 30. novembra in 22. decem-bra 1923 ter letaka »Zveze dela in reda« izdanega prigodom volitev. Iz teh podatkov si bodo zamogli narediti vsaj ma-o sliko »uzornosti« delovanja pristav-šev JDS, ki se sedaj pod spremenjeno fir-mo »gospodarske stranke« skušajo preliti do čim večjega vpliva v mestni občinski upravi s tem, da forsirajo milijena JDS-erjev ob, odbornikov »Gosp. stranke« je samo g. Pauser znan po svojih politični umernosti na mesto župana. — Jeza, ki je porodila uvodoma citirani članek v »Ju-tro« jasno kaže zainteresiranost JDS na temu, da zaseže čimprej županski stolček izveličar v stiski dr. Režek.

Nismo poklicani, da zagovarjamo sta-lišče g. velikega župana v tej zadevi, ven-dar smo prepričani, da ne leži niti naj-manjša krivda na njem in da je vzroke na-pada na njega iskati drugje, predvsem pa v skrb naših zagrnjenih JDS-erjev, ali se jim bo posrečilo izvesti do cilja z veliko rafiniranostjo župansko kandidaturo njilno-vega eksponenta.

Občinske volitve, ki so se vršile še pred božičem, so slednjič potrjene in pro-tes g. Krajerja in drug zavrnjen. V ne-kaj dneh se izvrši volitev župana.

Topliški župnik g. Erzar, za kojega proces je vladalo tu veliko zanimanje, je bil pretečeni teden od tukajšnjega sodne-ga dvora oproščen.

Izredni občni zbor Narodne čitalnice, napovedan za 19 t. m., je preklcan.

Ceně življen na trgu padajo, v trgovi-nah rastejo. Meso se je podražilo, jajca so na veliko jezo kmetice padla na 1 Dia komad.

Podmfadek Rdečega križa se je ustano-vil na tukajšnji osnovni šoli. Učenci in uče-nice višjih razredov so vsi vključeni v tej najmlajši in najpriporočljivi mladiški organizaciji. Šliši se, da se snuje nekaj tudi na realni gimnaziji.

Vinski tat. Od jeseni dalje so se vršile na Trški gori in po bližnjih gorah nepre-stani viloni v zidanice in hrame. Dolžilo je vse Kumeta, o katerem poročamo gori. Pre-tečeni teden pa so ujeli Globelnikovi iz Bršljina v trškogorskih vinogradih 14let-nega pobalana Skubica iz Trške gore. Glo-belniku je bil pred kratkim izpraznjen hram, zato je bolj pazil. Mladoletni post-pač je poskušal pri sosedovi Kumilovi zi-danici utreti okno, ko so ga zasačili in po dolgem zasledovanju ujeli. Stari Globelnik je vlekli fanta na Trško goro k staršem in ga pričo njih vizitiral. Našel je več ukra-denega. Mati je jokala, tatov oče pa je pri-dri s kolom in udaril Globelnika po glavi, da mu je pošteno ranil sence in bi ga bil kmalu ubil. Stvar se bo končala pred sod-nijo. Mladi uzmovč je udril tudi v Sečkov-čvo zidanico, kot je sam priznal. Fanta-lina so zaprli.

Iz Koroške.

Slovensko šolstvo na Koroškem. Gled-e šolstva niso naši koroški bratje mnogo na boljsem kot naši rojaki na Primorskem. Tudi na Koroškem so slovenski otroci iz-ročeni učiteljstvu, ki mu je glavna naloga germanizacija slovenskega podmladka. Sol-ske oblasti se zelo malo brigajo za učne sposobnosti učiteljstva v slovenskem jezi-ku. Čim slabše je učitelj podlovan, tem boljše jamstvo nudi za germanizacijo slo-venskih otrok. In tudi slovenski učitelji, čigar zibelka je tekla v slovenski hiši, ni za nemške šolske oblasti zanesljiv, ako ni pro-žet z nemškim duhom. Kot nekdanj, izdaja sicer tudi sedaj ministrstvo razne naredbe, ki pa ostanejo žalibog samo na papirju, za njihovo uresničenje se ne zmeni nihče, kaj še, da bi kdo njihovo izvrševanje nad-zoroval.

Primorske vesti.

Obakrat v znamenju sporazuma. Na Opčinah so priredili domači fašisti ob pri-likli sklenitve sporazuma domače slavje. Na hiši je plapolala poleg italijanske zastave tudi jugoslovanska. Godba je zasvirala ita-lijansko himno, mesto jugoslovanske pa je zaigrala »Po jezeru«. — To bi bila prva plat sporazuma. Druga pa sledela: V sobo-to so se vračale iz zaporov marezške žr-tve, ki so bile obsojene ob priliki zadnjih volitev Spremljali so jih domači in sorod-niki. Na potu proti domu ih je čakala gruča fašistov, ki je začela brez vsakega povoda streljati na uboge trpine. Drugi dan so se šli napadeni pritožiti na orožniško postajo v Marezjahi. Bili pa so vsi zaprti. Vse proš-nje in dokazi o nedolžnosti so bile zama-n, kajti fašisti so izjavili, da so bili napadeni oni. Sele posredovanju pri koprskem oro-žniškem poveljstvu se je zahvaliti, da so bili izpuščeni.

p Zbor zaupnikov gorjskega politične-ga društva. V Gorici se je te dni vršil za-upniški zbor gorjskega političnega društva. Poročali so dr. Besednjak, posl. Šček in dr. Biteznič. Omenjali so zgodovino bojev s Tržanami in dokazovali zaupnikom, da je »Edinost« kameleonski list, ki je zdaj za ve-ro, zdaj zopet proti dr. Bitezniču je poročal o potrebi skupnega nastopa pri volitvah in o svojem incidentu z dr. Slavkom. Končno je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da bodi nosilec skupne liste Šček. Šček pa je zahteval, da morajo odstopiti vse osebe, ki so stale dosedaj v javnosti v nasprotju. To je večina zaupnikov odklonila. Odbor je pooblaščen, da se glede tega pogaja s Tr-žanami.

Sokolstvo.

I. REDNI OBČNI ZBOR SOKOLSKEGA OKROŽJA LJUBLJANA I.

I. redni občni zbor Sokolskega okrožja Ljubljana I se je vršil v nedeljo dne 27. ja-nuarja 1924 v prostorih Sokola I na Tabo-ru. Zastopana so bila vsa v okrožju včla-njena društva (Sokol I. Moste, Štepanja vas, Polje, Litija-Smartno), ter odseka (Je-žica in Vače).

V pozdravnem nagovoru omenja pod-starosta br. Kuhar splošno organizacijo okrožja, ki se je kljub pozni ustanovitvi že dobro organizirala, ter se zahvali načelniku br. Ryški za njegovo vztrajno sodelo-vanje, ker odputuje v kratkem v svojo do-movino na Češko in pozdravi župnega de-legata br. Kojana.

Tajnik br. Flegar poda izčrpano in po-drobno poročilo o delovanju okrožja v pre-tekletem letu. Na ustanovnem občnem zboru izvoljeni brat starosta je takoj pri prvi re-dni seji odstopil in je vodil okrožje celo leto podstarosta br. Kuhar. V okrožju so bila včlanjena 4 društva ter 1 osek. Z sklepom zadnje župne odbore se je se pa pri-ključilo okrožju še društvo Litija-Smartno ter osek na Vačah.

Načelnik br. Ryška poda obširno po-ročilo, iz katerega je razvidno delovanje okrožja na telovadnem polju. Na kratko poroča o vseh društvenih javnih nastopih, obširno pa poroča o okrožnem nastopu v Štepanji vasi. V splošnem je stanje po telo-vadnicah zadovoljivo, pri nekaterih dru-štvih se opaža premac zanimanja za vzgojo naraščajočih, da posvečajo temu večjo pozornost.

Podrobna poročila o telovadbi članic v preteklem letu poda načelnica sr. Debelja-kova.

Blagajniško poročilo pa poda br. Hart-man, nakar izreče občni zbor staremu okrožnemu vodstvu absolutorij.

Preide se k volitvam okrožnega vod-stva za posovno leto 1924. Izvoljeni so bili soglasno z vzklikom: Starosta br. Mi-roslav Urban (Sokol I.), podstarosta br. Iv. Bečeljak (Litija-Smartno), načelnik br. Pe-ter Capuder (Sokol I.), načelnica sr. Hilda Novakova (Polje), tajnik br. Stane Flegar (Sokol I.), blagajnik br. Franc Hartman (Sokol I.), izobraževalec br. Jože Kregar (Je-žica), nadzornik br. Bojan Drenik (Sokol I.). V okrožno vodstvo so se kooptirani: brat Joža Gorjanc (Sokol I.), br. Ivan Remžgar (Moste), br. Ivan Brundič (Štepanja vas), ter br. Pože Novelli (Ježica).

K služajnostim sklene občni zbor, da se vršita v tem poslovnem letu dva okro-žna nastopa in sicer v Mostah za naraščaj in deca, na Ježici pa za članstvo, čas pa določi okrožno vodstvo.

Ker je bil dnevni red izčrpan, zaključi br. podstarosta v odsotnosti izvoljenega br. staroste I. redni občni zbor in vzpodbu-ja vse navzoče na vztrajno delo za napre-dek sokolske misli.

Sport.

OBČNI ZBOR »S. K. SLOVAN«.

V nedeljo 17. t. m. ob 10. uri popoldne se je vršil v restavraciji »pri Rožici VI. redni občni zbor »S. K. Slovan« ob veliki ude-ležbi članstva. Predsednik g. Kosem je otvoril občni zbor s pozdravom na član-stvo in zastopnike prijateljskih klubov. Za-stopnik L. N. P. g. dr. Koprivnik pozdravi občni zbor z željo, da klub tudi to leto na-preduje v vseh panogah sporta. S strani prijateljskih klubov so čestitali za ljubljanski Akademski Sportni klub g. Zadnek in za S. K. Primorje g. Saksida. Občnega zbo-ra sta se udeležila tudi zastopnika »Slov. Naroda« in »Narodnega Dnevnika«.

Po pozdravih preide g. predsednik Kosem na dnevni red in v lepih besedah očrta dosedanje delovanje S. K. Slovana. Težko-če, ki jih je imel klub z nabavo igrišča, so odstranjene, klub si je zagisural igrišče, ki ga je dobil v najem od »Ljubljanskega So-kola«. Z vzpostavitvijo lastnega igrišča je dana možnost, da se začno gojiti vse panoge sporta in ne samo nogomet, kot dosedaj. Spominja se proslave 10 letnega jubileja, ki ga je praznoval klub v juliju 1923 z nogo-metno tekmo in zabavnim večerom. Raz-merje do L. N. P. in do vseh klubov je bilo čim prijateljsko. Tekom leta se je ustano-vilo v klubu na iniciativu nekaterih agilnih članov več sekcij, kakor težka atletika, lahko atletika, prosvetna in veselična sek-cija. Vse sekcije so po možnosti delovale. Veselična sekcija pa je priredila v zimskem času dva članska zabavna večera in »I. Sportni karneval« 9. februarja t. l. Gosp. predsednik graja nediscipliniranost nekaterih odbornikov, ki so s svojo pasiv-nostjo ovirali razvoj kluba. Z željo, da mo-ra biti vsak sportnik podvržen disciplini, zaključil svoj govor, ki ga je sprejelo član-stvo z velikim odobravanjem.

Tajniško poročilo je podal g. Bucik. V svojem poročilu omenja delovanje kluba od leta ustanovitve 1913 pa do danes. Krize, ki jih je imel klub tekmo svojega delova-nja deloma v odboru, deloma med član-stvom, so vzrok, da se klub ni mogel po-vrniti na staro stopnjo v prvenstveni tabeli L. N. P., ki jo je zastopal v sezoni 1919-20. Le agilitnost in vztrajnost pravih članov se je zahvaliti, da klub danes zopet uspeva in napreduje.

V tekočem letu je umrl klubov član g. Prohaska in se članstvo v znak sožalja dvigne raz sedežev.

S. K. Slovan šteje 124 rednih in 63 pod-pornih članov. Med letom je pristopilo 138, izstopilo pa 27 članov.

Klub je nastopil v raznih tekmah 20 krat. Score ter tekem znaša 48 : 22 za Slovana. Gostovalo se je v Varazdinu in Cakovcu. Dopisovanje je bilo živahno in je krožilo 274 dopisov in brzojavk. Sprejetih je bilo 129, oddanih na 125 dopisov. Klub je podaril kolezarski »Iliriji« ob priliki 10 let-nega delovanja na sportnem polju v znak priznanja lepo diplomu, delo klubovega člana g. Kosa.

Blagajniško poročilo g. Vidnerja je bilo podano z izjavo, da revizorji niso pregle-dali finančnega stanja.

Gospodar g. Volkar poda svoje poroči-lo o inventarju, ki je bilo sprejeto.

Sledi še poročilo kapitana I. moštva g. Haršila, ki poroča o tekmovalni kluba v pr-venstvenih tekmah L. N. P., kjer smo za-vzeli drugo mesto v II. razredu L. N. P. Omenja ostro tekmo s Primorjem, ki smo jo izgubili v razmerju 2 : 0. Protest S. K. Slovan na L. N. P. radi ponovnega igranja te tekme, je bil zavrnjen. Opozarja, da stoji »Slovan« letos pred velikim delom, ki ga mora — če hoče napredovati — iz-vesti. S pozivom na sportno disciplino in kolegijsklost zaključil svoje poročilo, ki je bilo z odobravanjem sprejeto.

Na dnevnem redu je volitev novega od-bora in zato predsednik g. Kosem prekine občni zbor za 10 minut. Po preteku tega časa se preide na volitev novega odbora, ki se je vršila z vzklikom. Z burnim odobra-vanjem je bil že tretjič izvoljen za pre-dsednika g. Drago Kosem, za podpredsedni-ka in I. tajnika g. Cimperman, za II. taj-nika g. Horvat, blagajnika g. Strnad, Skofic, Keruc Ivan, Kemperle.

Nato je zaključil g. predsednik nad vse lepo uspeli občni zbor s ponovnim apelo-m na članstvo radi sodelovanja in na novi odbor s pozivom na vztrajno delo za »S. K. Slovan«.

»S. K. Slovan« sporoča, da je odslej naprej naslajati vse dopise na naslov: V. Cimperman, Na bifevju št. 21. Ljubljana.

Prosveta.

»Zveza godbenikov za Slovenijo« je priredila minulo nedeljo v veliki dvorani Uniona matinejo za mladino, na kateri je izvajala polovico (od št. 1—8) slovitih Dvo-fakovih »Slovanskih plesov«. Matineja je nosila znak ljudskega koncerta, ker vstop-ni ni bilo. Prodajali so se le vzorci po 5, za dijaštvo po 2 in pol dinarja. Tako je bil poset pač omogočen vsakomur. Čudili smo se zato, da matineja ni bila popolnoma razprodana, tembolj, ker je Dvořakova glasba pri nas zelo popularna in ima mnogo čestilcev. Mladine, zlasti dijaštva ni bilo la-hko prišlo na prireditev v mnogo večjem številu. Dvořakovi »Slovanski plesi« so bi-seri češke narodne glasbe, silni po inven-ciji, bogati po melodiki in harmoniki, mojs-trski v tematiki in polifoniji, izraziti v ritmiki. Znani in priljubljeni so v vseh svet. koncertnih dvoranah, dasi so komponirani docela v češkem narodnem tonu. Dvořaku so baš te odlične skladbe prinesle popu-laritetu. — Izvajanja osmih »Slovanskih plesov« smo bili iz srca veseli. Orkester jih je prednašel z malimi izjemami vseskozi precizno, krepko ritmično, z ognjem in za-nosom. Dirigiral je g. operni kapelnik Ba-latka, ki se je za našudiranje in izva-jevanje znamenitih skladb svojega nesmrtnega rojaka zavzel z verno in ljubeznijo. — Pred izvajanjem je g. prof. Adamič ob-činstvo v kratkih besedah orisal Dvořakov životopis, skladateljev pomen za češko in svetovno glasbo sploh ter je izpregovoril par besed tudi o »Slovanskih plesih«. Nav-zoč so se predavatelju, kot tudi požitvo-valnemu orkestru »Zveze« in g. kapelniku Balatku ponovno zahvalili z oduševljenim plaskanjem. Naj sledi prvi matineji »Zveze« kmalu druga, ki nam obeta vživanje ostalih osmih Dvořakovih »Slovanskih plesov«.

Iz strankarskega življenja.

Občni zbor kraljeve organizacije Na-rodno-socialistične stranke za St. Jakob-ski okraj je danes v torek 19. februarja ob 8. uri zvečer v gostilni pri Lozarju (soba na levo).

KLUB KOLESARJEV IN MOTOCIKLI-STOV »ILIRIJA« V LJUBLJANI.

Redni letni občni zbor se je vršil v nedeljo, dne 10. t. m. v restavraciji Narodni dom, imenoma L. L. A. P. in S. K. Jadran je pozdravil občni zbor g. Fran Bar st.

Po pozdravnem nagovoru predsednika g. Šiškovca je podal tajnik g. Vinko Bar izčrpano poročilo o klubovem delovanju. V pretečeni sezoni je priredil klub 9 dirk, od katerih je »Zvezdna dirka« v Celje kot pro-pagandna dirka najbolj uspela. O priliki 10 letnega obstoja kluba se je vršila krasno uspela jubilejna dirka na progi Ljubljana—Krka—Zatitna—Ljubljana—Bled — 136 km. Iste se je udeležil tudi bratski hrvaški kolesarski klub z svojimi najboljšimi dir-kači. O tej priliki je izročil H. K. B. »So-kol« iz Zagreba po svojem predsedniku g. V. A. Veilerju, klubu »Ilirija« v priznanje velikih zaslug na kolesarskem sportnem po-lju, krasen srebrni pokal. Svojo 10letnico je klub proslavil dne 8. decembra z slavnos-tno sejo v srebrni dvorani hotela Union, o kateri priliki so zastopniki vseh ljubljans-kih sportnih klubov čestitali kolesarski »Iliriji« k plodonosnem delovanju na kolesarskem sportnem polju. Zvečer se je vršil v dvorani mestnega doma sportni sestank, o kateri priliki so bila dirkačem razdeljena darila, svetilne in kolajne. Kolesarsko pr-venstvo na 100 km za leto 1923 in Gorsko prvenstvo »Slovenije« na 8 km (proga Pod-lipa—Smerčje) si je pridobil marilvi klub-ov član g. Adolf Goltes, kateri je zajedno tudi klubov prvak za leto 1923.

Klub je odposlal svoje boljše dirkače k dvema dirkama v Zagreb ter so se klubovi dirkači udeležili tudi dveh mednarodnih dirk, izmed katerih je posebno omeniti me-dnarodne dirke na progi Gradec—Čmurek—Gradec — 100 km, pri kateri si je pridobil klubov član g. Adolf Bar, prvenstvo v težki skupini. Pri mednarodni dirki na pro-gi Maribor—Zagreb, so klubovski dirkači častno zasloplali barve kolesarski »Ilirije«.

Z ozirom na obširne dirke in klubove prireditve, je imel klub ogromne stroške ter se je moral vsled tega celo leto boriti s fi-nančnimi težkočami, navezan le na pitlo članarino in podporo nekaterih prijateljev kluba. Jako obširno in temeljito poročilo tajnika, je vzel občni zbor z največjim za-dovoljstvom na znanje.

Sledilo je na-to poročilo blagajnika, ka-tero izkazuje v pretečenem letu prometa Din 60.000.—. Stanje klubovega premože-nja znaša Din 23.500.—.

Revizorji so podali na-to svoje poroči-lo, na kar se je staremu odboru izrekel ab-solutorij.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik: g. Fran Ogrič; podpredsednik: g. Mirko Nardin; tajnik: g. Vinko Bar; namestnik: g. Janko Cveto; blagajnik: g. Josip Bevc; gospodar: g. Ja-kob Simenc; odborniki: g. Fran Bucar, g. Emil Plut, g. Fran Porenta; reditilji kolesarjev: g. Janez Rebojli, g. Alojzij Starič; nadzorstvo: g. Karlo Fabiani in g. Fran Bar st. Vpisnina se je določila za letošnje leto Din 15.— mesečna članarina na Din 2.50. Mnogobrojni obiskani občni zbor je zaklju-čil novo izvoljeni predsednik ob 12.30. No-vo izvoljeni odbor na čelu starejših izkuš-tenih sportnikov jamči gotovo kolesarski »Iliriji« v bodoči sezoni najboljše uspehe.

Društvene vesti.

— **Československa**

Predstave: ob 3., 1/5., 1/8. in 9.

Henry Murger

42

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.
(Nadaljevanje.)

Toda sledi mojemu nasvetu: na ogenj trakove, ljubke rožaste trakove, modre in rumene, s katerimi je krasila vrat, da je dražila poglede; na ogenj čipke in čepice, pajčolan in vse one kokezne cunje, s katerimi se je lišpala, da je ljubimkalo z gospodi Cesarjem, Jerômeom, Charlesom ali s kakim drugim takim galantnejšem, ko si jo čakal na svojem oknu in trepetal v zimskem vetru in mrazu; na ogenj, Rudolf, pa brez usmiljenja, vse, kar je bilo njenega in bi ti moglo še o njej govoriti; na ogenj ljubzenska pisma. Glej, tu je eno prav tako in ti si nad njim jokaj kot studenec, o moj nesrečni prijatelj!

»Ker se ne vrneš, grem k svoji teti; s seboj vzamem denar, ki je tukaj, da si najamem voz. Lucila.« Tisti večer, Rudolf, nisi jedel, se spominjaš? Prišel si k meni in izpustil umetni ogenj dovtipov, ki so pričali o mirnosti svojega duha. Mišlil si namreč, da je Lucila pri svoji teti, in če bi ti bil rekel, da je pri gospodu Cesarju ali z nekim glumcem z Montparnassea, bi mi bil gotovo prezeval vrat. Na ogenj še to drugo pismo, ki ima vso lakonično nežnost prvega:

»Grem, da si naročim čevlje, na vsak način moraš najti denar, da grem pojutrišnjem ponje.« O, moj prijatelj, ti čevljički so plesali marsikak ples, kjer nisi bil vis-a-vis. Na plamen vse te spomine in vetru njihov pepel.

O Rudolf, iz ljubezni do človeštva in do slave Mavrice in Kistorja priml zopet za povodce dobrega okusa, ki si jih izpustil za časa svojega sebičnega trpljenja, sicer bi se utegnile dogoditi strašne reči, za katere bi bil ti odgovoren. Prišli bi zopet nazaj k širokim rokavom, k hlačam z vratici in nekega dne bi videli, da so prišli v modo klobuki, ki bi razjezili ves svet in izzvali jezo neba.

Sedaj je prišel trenutek, da pripovedujemo o ljubezni našega prijatelja Rudolfa z gospodično Lucilijo s prilikom gospodične Mimi. Rudolf je bil

sredi svojega štiri in dvajsetega leta, ko mu je nenkrat napadla srce ta strast, ki je imela velik vpliv na njegovo življenje. V dobi, ko je srečal gospodično Mimi, je Rudolf živel ono burno in fantastično življenje, ki smo ga skušali opisati v prejšnjih prizorih te serije. Bil je gotovo med največješimi prenašalci revščine, kar jih je bilo v ciganski deželi. In če je kak dan slabo obedoval, pa napravil dober dovtip, je ponosneje korakal po tlaku, ki mu je bil pogosto skoraj ležišče, ponosneje v svojem fraku, ki mu je iz vseh šivov kričala revščina, kot cesar v škrlatni obleki. V krožku, v katerem je živel Rudolf, so iz neke afektiranosti, ki jo dovolj pogosto vidimo pri mladih ljudeh, smatrali ljubezni za luksuz, pretvezo za šale. Gustave Malline, ki je imel že dolgo časa razmerje z izdelovalci telovnikov, ki jo je spadal na duhu in telesu s tem, da ji je dajal prepisovati noč in dan rokopise svojih filozofskih del, je trdil, da je ljubezni neke vrste čiščenje, ki ga mora človek opraviti vsako četrtletje, da se znebi sokov. Med vsemi čemi krivimi skeptiki je bil Rudolf edini, ki si je upal z nekim spoštovanjem govoriti o ljubezni; in kadar so imeli nesrečo, da so mu pustili udariti na to struno, je celo uro grulil elegije o sreči, biti ljubljen, o modrini mirnega jezera, o pesmi vetra, o harmoniji zvezd itd. itd. Radi te manije mu je bil dal Schaunard priimek »harmonika«. Marcel je bil tudi izumil za to prav prikladno besedo, s katero je cikal na Rudolfove sentimentalne in germanske tirade, kakor tudi na njegovo prezgodnjo plešo; imenoval ga je plešasto spominčico. Prava resnica pa je bila ta: Rudolf je takrat resno mislil, da je popolnoma konec njegove mladosti in ljubezni; drzno je pel De profundis na svoje srce, ki ga je smatral za mrtvega tedaj, ko je samo mirovalo, a je bilo pripravljeno, da se zbudi in dovzetno za veselje in bolj kot kadarkoli rahločutno za vse prijetne bolečine, na katere ni več upal in radi katerih je danes obupaval. Hotel si to, Rudolf, in ne bomo te pomilovali, kajti ta bolesta, na kateri trpiš, je izmed onih, za katere nam je najbolj žal, posebno če vemo, da smo od njih za vedno ozdravljeni.

Rudolf je srečal mlado Mimi, ki jo je bil že nekoč poznal, tedaj, ko je bila ljubica enega nje-

govih prijateljev. In napravil si jo je za svojo ljubico. Najprej je nastal velik halo med Rudolfovimi prijatelji, ko so zvedeli za njegovo ženitev; ker pa je bila gospodična zelo prikupljiva, prav nič nepristopna in je prenašala brez glavobola dim pipe in literarne razgovore, so se navadili nanjo in ravnali z njo kot s tovarišem. Mimi je bila dražestna ženska in take narave, da je prijala posebno Rudolfovimi simpatijami za plastiko in poezijo. Bilo ji je dvaindvajset let; bila je majhna, drobna, predna. Njen obraz je imel nekaj aristokratskega; toda njene izredno nežne črte, ki so jih obsevale modre in jasne oči z neko nežno svetlobo, so dobivale v gotovih trenutkih dolgočasia in slabe volje značaj skoraj divje brutalnosti, tako da bi bil fiziolog mogoče spoznal v njih znak skrajnega egoizma ali velike brezčutnosti. Toda najčesče je bila to ljubka glava z mladostnim in svežim smehljajem, s pogledi, ki so bili nežni ali pa polni zapovedujoče koterije. Mlada kri se ji je vroče in hitro pretakala po žilah in barvala njeno prozorno in kot kamelija belo kožo z rožastimi bojami. Ta bolesta lepota je zapeljevala Rudolfa in večkrat je po noči po cele ure s poljubi kronal blede čelo svoje speče ljubice, čije vlažne in utrujene oči so se na pol zaprte bleščale pod zagrinjalom njenih krasnih rjavih las. Da pa se je Rudolf blazno zaljubil v gospodično Mimi, so bile vzrok posebno njene roke, ki jih je kljub skrbi za gospodinjstvo znala ohraniti bolj bele, kot so roke boginje Brezdelju. Vendar pa so te tako slabotne, tako majčkene, za poljube tako vabljive te otroške roke, v katere je bil Rudolf položil svoje na novo razcveto srce, te bele roke gospodične Mimi so kmalu s svojimi rožastimi nohti razmesarile pesnikovo srce.

Čez mesec dni je Rudolf začel opaziti, da je vzel nevihto, in da ima njegova ljubica veliko napako. Hodila je v vas, kot pravimo, in je prebila velik del časa pri ženskah, ki so stanovale v njenem delu mesta in s katerimi se je bila seznanila. Iz tega je kmalu nastalo to, česar se je Rudolf zbal, ko je bil zapazil odnošaje svoje ljubice. Spremenljivo bogastvo nekaterih njenih novih prijateljic je rodilo nebroj želja v duhu gospodične Mimi, ki je imela do tedaj le skromne zahteve in je bila

zadovoljna s potrebnim, kar ji je Rudolf priskrbel, kakor je vedel in znal. Mimi je začela sanjati o svili, žamet in čipkah. In kljub Rudolfovimi prepovedim je še naprej obiskovala ženske, ki so bile vse istih misli v tem, da so jo prepričale, naj pretrga zveze s ciganom, ki ji ne more dati niti sto petdeset frankov, da bi si kupila volneno obleko.

»Ko ste tako lepa,« so ji rekle njene svetovke, »boste lahko dobili boljše mesto. Samo iskati morate.«

In gospodična Mimi je začela iskati. Ker je bil Rudolf priča, da je pogosto odhajala z doma, ker je nerodno utemeljevala, se je vdal mučnitvi sumničnem. Toda čim je čutil, da je prišel na sled kakemu dokazu nezvestobe, si je z vneto zavezal oči, da bi ničesar ne videl. Kljub temu pa je oboževal Mimi, naj se je zgodilo karkoli. Gledal je do nje ljubosumno, fantastično, prepirljivo in muhasta ljubezni, ki jo deklica ni razumela, kaj je čutila tedaj do Rudolfa samo ono mlačno nagnjenje, ki nastane iz navade. Sploh pa je bila porabila polovico svojega srca za časa svoje prve ljubezni, druga polovica pa je bila še polna spominov na njenega prvega ljubčka.

Minilo je tako osem mesecev, v katerih so se vrstili dobri in slabi dnevi. Med tem časom se je hotel Rudolf že dvajsetkrat ločiti od gospodične Mimi, ki je uporabljala zanj vse nerodne krutosti ženske, ki ne ljubi. To življenje je postalo prav za prav za oba pekel. A Rudolf se je bil navadil na te vsakdanje borbe in se ni ničesar bolj bal, kakor da bi prenehalo to stanje, ker je čutil, da bi prenehalo z njim za vedno to mrzlično kipenje mladosti in ta nemir, ki ga že zdavnaj ni čutil. Potem pa so bile, če hočemo povedati vse po pravici, ure, ko je gospodična Mimi napravila, da je Rudolf pozabil na vsa sumničenja, s katerimi si je trgal srce. Bili so trenutki, ko je ta pesnik, ki je bil po njej zopet našel izgubljeno poezijo, ta mladenič, ki mu je bila vrnila mladost, ki se je z njeno pomočjo vrnil na ekvator ljubezni, ko ji je pod čarom njenih modrih oči kot otrok čepel pri kolenih. Dvakrat ali trikrat na mesec sta se Rudolf in Mimi sredi svojih burnih preprirov sporazumno ustavila na sveži oazi ene ljubzenske noči in sladkega čebljanja. (Dalje sledi)

Niko Malgaj
trgovec
Mici Malgaj roj. Bizovičar
poročena.
Ljubljana VII., dne 17. februarja 1924.

Provizijskega potnika

sprejme Osrednja vinarska zadruga za Jugoslavijo r. z. z o. z. v Ljubljani. Ponudbe naj se naslovijo na to zadrugo, Kongresni trg 2.

Obenem priporočamo vina gg. gostilničarjem in zasebnikom ter zagotavljamo najkulantnejšo postrežbo.

Vinogradniki, ki bi hoteli postati člani zadruge naj prijavijo svoj naslov pismeno. Delež znaša 35 Din, pristopnina 5 Din.

Zvezna tiskarna in knjigarna

Wolfova ul. 1

v Ljubljani

Marjin trg 8

Izdeluje vsakovrstne tiskovine, knjige, brošure, poslovne knjige, bloke, note, tabele, vstopnice, razglednice, naročilne knjižice, lično, hitro in po konkurenčnih cenah.

Moderna knjigoveznica.

Kože divjačine

Ilsice, kune, dihurje, vidre, zajce l. t. d.
kupujem neposredno z Ameriko.

Plačam najvišje dnevne cene!

Od 1. januarja dalje zbira lista v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarke l. s.

Zagreb: Lavosl. Wohlmuth, ilica 82.

Križevci: Marko Deutsch.

Bos. Novi: Ibrahim Memić.

Beograd: J. Fischer (Hotel Petrograd).

Tuzla: Braća Antić.

nadalje v Ljubljani, Nišu, Gospiču, Sofiji in Trstu.

MAVRO FISCHER, Sisak, telefon broj 86, 30 in

Pozor!

ZIMSKI
VOZNI RED

vseh železniških, poštinih in avtomobilnih prog v Sloveniji
s priključitvijo na inozemske proge, z kurzno karto Slovenije v merilu 1:475.000.

Je ravnokar izšel

Vsebinska:

- Splošni del: Cene za poštne vožnje. Železniška tarifa za prevoz potnikov in prtljage. Makamalna tarifa za izvoške. Kolkovine. Konzultati. Poštne pristojbine. Pristojbine za železniške nosače. Vazne teletonske številke.
- Železniški vozni redi: Direktni, spalni in jedilni vozovi. Odhod in prihod vseh poštinskih vlakov. Pregled vseh železniških prog.
- Početni vozni redi: Poštni, avtomobilni.
- Seznam postaj.
- Priloga: Kurzna karta Slovenije v merilu 1:475.000 z vsemi železniškimi programi in postajami, vse poštne in avtomobilne proge, vse poštne urade z označbo, če ima pošta brezpoštni oziroma telefon.

Dobi se v vseh knjigarnah in trafikah za ceno 8[—] Din.

Direktna naročila sprejema

Zvezna tiskarna in knjigarna
v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1.

Ne čakaj spomlad!

Naroči takoj: seme, sadno drevje, dalije, vrtnice, gladiole l. t. d.

Velevrtnarsko podjetje
»VRT« DŽAMONJA
IN DRUGOVI, Maribor
Zahtevaj cenike!

Zadnje novosti

v filcu in velourju, kakor tudi moderniziranje na najnovejše modele pri poroča tovarna slamnikov in klobukov

Franc Cerar,

d. o. z.

Domžale.

Podružnica Cel'e,
Gospiska ulica št. 4.

Po tovarniških cenah vsa ostala zaloga damskih klobukov

M. Horvat,
Stari trg št. 21.

Edini tih

pisalni stroj

L. C. Smith & Bros Mod. 8

brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ulica 6/1.

1712

Išče se za takoj ali pozneje
stanovanje

z dvema ali tremi sobami v Ljubljani.

Posredovalec dobi nagrado.

Ponudbe pod »Stanovanje« na upravo lista.

Inserirajte v Nar. Dnevniku!

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5[—]; vsaka nadaljna beseda 25 para z davčino vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglaših!

Smoking

skoraj popolnoma nov, se ugodno proda. Naslov pove upravo lista.

Kupi se

večja množina vsakovrstnih steklenic od črnih — Ponudbe na upravo lista.

Dražba gnoja

za čas od 1. marca do 31. decembra se vrši dne 23. februarja 1924 ob 9. uri dopoldne v žrebčarni na Selu pri Ljubljani. Zdražitelji imajo poleg kupnine plačati 2%, za ubožni sklad, 2%, takso in stroške objave v časopisih

Poslji

svoj naslov in Din 15[—] in dobiš poštne prosto Veliki ročni spisovnik, primeren za obrtnika, trgovca, uradnika, delavca, rokodelca, vojaka in vsako gospodinjstvo. Viliem P. o. z. a. j., knjigovoznica in kartonaža, Kranj.

Otroka

v starosti čez 1 leto, sprejemem pod ugodnimi pogoji v oskrbo. Naslov v upravo lista.

Mi-rski poslovedja

oženjen, Jugoslovan, z inozemsko prakso, dober risar, govori več jezikov, išče mesta za takoj ali s 1. aprilom. Cenj. ponudbe prositi na Mihajlovič poslovedja, Zagreb, Peromlinska c. 75.

Visoko magrado

dobi, kdor takoj preskrbi ugodnemu veleposredniku in trgovcu gospodinjstvo izobraženo, zelo bogato nevesto, prijetne zunanjosti, staro do 28 let. Obširni dopisi z navedbo premoženja etc. pod »Pridna gospodinja« na upravo lista.

Korespondentinja

z večletno prakso, zmorna strojnepisja in vseh pisarniških del išče primerenega mesta. Ponudbe pod »Takoj« na upravo lista.

Kontoristi-ja

zmorna vseh pisarniških del in strojnepisja z večletno prakso išče primerenega mesta. Ponudbe pod »izurjena« na upravo lista.

Pletilni stroj št. 8

(40 cm) ceno prodam. Zatiška ulica 1/1 desno — Ljubljana.

Čebulček in korenjevo seme

kupujemo. Sever & Komp. — Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Pekarna

Ivan Prosenc v Mariboru, Jezdarska ulica 6, peče izvrstno belo in črno pecivo in prevzema v peko domači kruh zvečer ali zjutraj ob 7. uri.

Dve sobi

(ev. eno), elegantno meblirani in čisti išče v lepem delu mesta mlajši zakonski par brez otrok za takoj ali s 1. marcem, samo pri bolji rodbini. Event. s provizorno pol ali celo penzijo. Plača postranska stvar. Ponudbe pod »Dr. Turis« na upravo lista.

Trije fantiči

prav čedni mladeniči, ki krija jim rastejo, si znanja želijo! Tri punčke korajžo in s pismi na ražo na upravo lista pod »Hleštov«, »Osiip«, Miška.

Posestva na prodaj

1. Grajščina, 700 oravov, prav po ceni.

2. Lepo posestvo pri Mariboru z 19 orali zemlje. Od tega 2 orala vinogradija, ostalo polje, travniki, sadovnjak in gozd. — Lepa stanovanjska hiša s 4 sobami, veliko kletjo, stiskalnico za grozdje in vinski posodo 750.000 K.

3. Posestvo, sadovnjak in hiša 160.000 K.

4. Posestvo pri Poljčanah z 12 orali zemlje. Leži ob cesti, pripravno za vsako obrt z lepo hišo 800.000 K.

5. Vile v Mariboru s prostimi stanovanji po 800.000 K, 1.200.000 K in 2.000.000 K.

6. Lična enodružinska hiša, za 500.000 K.

7. Reflektanti za trgovske hiše, lokale, za najemščino kavarno, gostilno, tovarno in žagse iščejo.

8. Dobra branjerija. Posreduje realiteta pisarna Rapid, Maribor. Gospiska ulica 18.

9. Karo je varstvena znanaka, priznana najboljših in najprejnejših čevljev. Dragutin Roglič, Maribor, Koroska c. 19, lastne delavnice in ročno delo.

10. Grafologične karakterne skice izdeluje na strogo moderno znanstveni podlagi pismoslovec Vorsič, Maribor, Slomškova trg 18. Vposilje se naj lastno očno pisano pismo in Din 20, ev. znamke.

11. Dva vagona mrve, suhe, lepe, zelene, poljudno množico proda za ceno po dogovoru takoj Franc Ribnikar, mesar, Hrastnik ob Savi.

12. Instruktor za gimnazijske predmete, posebno za matematiko in latinščino, želi dobiti mesto. Instruktor tudi za hrano. Ponudbe na upr. pod »Instruktor«.

13. Mizarski pomočnik želi mesta pri boljšem mizar-skem mojstru s hrano in stanovanjem. Drugo po dogovoru. Leopold Kavšek, mizarski pomočnik, Svibao 63, p. Radeče pri Zidanem mostu.

14. V najem se odda bufet paviljon in košnja travo za leto 1924 na nogometnem prostoru S. K. Ilirije pred Gorenjskim kolodvorom. Pismene ponudbe z navedbo zneska je vložiti do 8. marca na naslov: Fran Jerala, Ljubljanska kreditna banka.

15. Artilerijski polk v vojašnici Kralja Aleksandra (Dunajska cesta), ima naprodaj do 15.000 kg krompirja in 3000 kg čebule lastnega pridelka. Prodaja se bode vršila licitacijskim putem na dan 26. februarja t. l. v polkovni pisarni točno ob 11. uri.

16. Meblirana soba za dva gospoda se takoj odda v novi hiši zunaj mesta. Poisve se Vodovodna cesta 298 pri S. Salehar.

17. Gramofon s 18 ploščami, pet slovenskih komadov, skoraj nov se ceno proda. — Ivan Kurrik, mizar, Hrastnik ob S.

18. Dva vagona mrve, suhe, lepe, zelene, poljudno množico proda za ceno po dogovoru takoj Franc Ribnikar, mesar, Hrastnik ob Savi.